БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СССР

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 157 (16.240) • 6 июль 1975 йил, якшанба • Баҳоси 2 тийин

КПСС XXV съезди шарафига

ИЮЛЬ — ЗАРБДОР ОЙ

УРГАНЧ. («Совет Ўзбекистони» мухбиридан телефон орқали олинди). КПСС XXV съезди шарафига бошланган умумхалқ социалистик мусобақасига қўшилган Хоразм область пахтакорлари тўққизинчи беш йилликнинг якунловчи йилида она-Ватанга 435 минг тонна «оқ олтин» армуғон этишга аҳд қилганлар. Яқинда бу ерда бўлиб ўтган область қишлоқ хўжалик активларининг кенгашида юксак мажбурият шартлари муҳокама қилинди. Область деҳқонлари июль ойини ғўза парваришида зарбдор ой деб эълон қилдилар ва бу ойда ғўзага икки марта ишлов бериш, шунингдек, жамоат чорваси учун ем-хашак тайёрлаш суръатларини янада оширишга қарор қилдилар.

Кенгашда область партия комитетининг биринчи секретари М. Худойберганов доклад қилди.

УЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ ПАХТАКОРЛАР, РЕСПУБЛИКА ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИНИНГ БАРЧА МЕҲНАТКАШЛАРИ ПАРТИЯ ТАШКИЛОТЛАРИ РАҲБАРЛИГИДА ЗУР ҒАЙРАТ БИЛАН МЕҲНАТ ҚИЛАДИЛАР, УЛКАН ВАЗИФАЛАРНИ АМАЛГА ОШИРИШ ВА ЯКУНЛОВЧИ ЙИЛДА ОЛИНГАН ЮКСАК СОЦИАЛИСТИК МАЖБУРИЯТЛАРНИ ҲАМДА УМУМАН БЕШ ЙИЛЛИК ПЛАННИ БАЖАРИШ УЧУН ҲАММА ЧОРАЛАРНИ КУРАДИЛАР, КПСС XXV СЪЕЗДИНИ МЕҲНАТДА ЮКСАК МУВАФФАҚИЯТЛАР БИЛАН МУНОСИБ КУТИБ ОЛАДИЛАР, ДЕБ ҚАТТИҚ ИШОНЧ БИЛДИРАДИ.

(УЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ XVIII ПЛЕНУМИ ҚАРОРИДАН).

Оқолтин районидаги 19-«Андижон» совхозининг деҳқонлари республика партия ва ҳукуматининг Мурожаатига ўзларининг фидокорона меҳнатлари билан жавоб бермоқдалар. Парвариш созлигидан далаларда ғўза биртекисда гулга кирди. Ғўзага ишлов бериш, суғориш, ўғитлаш ишлари агротехника талаблари даражасида ўтказилмоқда. Суратларда: 1. (чапдан) илғор звено бошлиқлари Исмоил Имомов ва Қудрат Тоғаев. 2. Ғўза гуллади. 3. Илғор бригада бошлиқлари Донийёр Эшимов билан Санақул Шодмонов ўртоқлар пайкалда.

А. Тўраев фотолари.

ЎЗБЕКИСТОН САНОАТИ СЪЕЗДДАН — СЪЕЗДГАЧА

МЕҲНАТ ШАРАФИ

Т. ҚАЮМОВ,
Фарғона уйсозлик комбинатининг электр пайвандчиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, КПСС XXIV съезди делегати.

Партиямизнинг XXIV съездидан бир умрга эсдан чиқмайдиган, қалбимни ҳамиша қувончга тўлдириб турадиган чуқур таассуротлар билан қайтгандим. Шонли партиямиз, совет давлатининг раҳбарлари билан учрашиш, уларнинг сермазмун, доно сўзларини эшитиш мендек бир қишлоқ йигити учун ниҳоят даражада қувончли эди. Москва, Съездлар саройи, у ерга келган олижаноб кишилар ҳозиргидек кўз ўнгимда. Меҳрибон устозларим, дўстларим, қолаверса, кичик бўлса ҳам, ҳалол меҳнатим туфайли ана шундай бахтга муяссар бўлдим. Меҳнат — бахт калити эканлигини тўла ҳис этдим. Бу ҳақда кўп жойларда гапирдим. Съезд белгилаб берган вазифаларни бажаришда намуна кўрсатишга ҳаракат қилдим. Бинокор дўстларим мени қўллаб-қувватлашди, кам маблағ сарфлаб, тез ва арзон иш бажариш жанговар шиоримиз бўлиб қолди.

Съездда мамлакатимиз иқтисодий, сиёсий ва хўжалик қурилишининг бутун соҳалари атрофлича таҳлил қилиниб, янги вазифалар белгилаб олинган эди. Ўртоқ Л. И. Брежневнинг мана бу сўзлари ҳозиргидек эсимда: «Халқ хўжалигимиз ихтиёрида бўлган имкониятлар таҳлил қилиб кўрилганда, бизда ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш ва иқтисодий ривожланишни жадаллаштириш учун зарур резервлар борлиги ва бу резервлар жуда катталиги аниқланди...».

Резервлар дейилганда мен иш вақтининг бекор кетишига чек қўйишни, кадрлар қўнимсизлигини камайтиришни, бир маромда ишламасликка ва машина-ускуналарнинг бекор туришига барҳам беришни назарда тутаман. Корхонамиз, унинг участка ва сменалари, қолаверса, бизнинг монтажчилар бригадаси коллективи ана шу вазифани уддалай оляптими-йўқми, деб ўз-ўзимдан сўрайман ва ишларимизга назар ташлайман, натижаларимиздан қувониб кетаман.

Коммунистик меҳнат бригадаси номини олган монтажчиларимизнинг ҳозирги кунлардаги куч-ғайратини, уддабурронлиги ва омилкорлигини бундан тўрт-беш йил аввалги даврдаги суръат билан таққослаш қийин. Илгари бригадамиздаги ҳар бир ишчи битта касбни билар эди, холос. Биз буни рад қилиб, кўп касбли ишчилар сафини ўстиришга киришдик. Касб алмашлаш ва махсус курсларда малака ошириш ҳаракатини бошладик. Қийин бўлса ҳам бу иш ҳозир рўёбга чиқди. Бригадамиздаги 18 ишчининг ҳар бири бинокорлик учун зарур бўлган ҳамма ишни бемалол усталик билан бажарадиган бўлишди. Анатолий Шчербаков, Федор Каммерер, Мамет Шағировлар 8-11 жараённи айтилганидан зиёд қилиб бажара олади. Бинокор шундай бўлиши керак ҳам. Бирор сабаб билан дўстинг ишга чиқолмай қолса, унинг ўрни билиниб қолмаслиги керак. Унга ишда ҳам, турмушда ҳам ёрдамлашиш керак. Дўстлик, ҳамкорлик, киши қадр-қимматига етишда гап кўп. Билишимча, бир-бирига меҳр-оқибат, чинакам дўстлик, оға-инилик ана шундан бошланади. Бригадамиз бинокорлари 9 миллат фарзандларидир. Чинакам қадрдонлик руҳи ҳамиша, ҳар қандай шароитда қалбимизда жўшиб туради. Қийинчиликларни енгишда жонга оро киради. Бир-биримизга меҳрибон бўлишни, қаттиқ ишонишни, шу билан бирга талабчанликни тажрибали бинокор Иван Яковлевич Баумайстер ўргатган. Асли немис фарзанди бўлган бу кишининг фарғоналиклар олдида хизматлари жуда катта. Мени ҳам шу киши тарбиялаган, унга ҳамиша таъзим қиламан.

Бундан ўн беш йил аввал Фрунзе массивидаги ҳозирги нашриёт биносини қураётганимизда, «Турсун, огоҳ бўл, бу атрофдаги кўп мураккаб биноларни сен билан биз қурамиз», деган эди. Ўшанда бу ерлар яп-яланг дала эди. Унинг айтгани бўлди. «Нурхон» кинотеатри, магазинлар, бир неча ўнлаб кўп қаватли бинолар, маданий-маиший муассасалар, кенг асфальт кўчалар, хиёбонлар ва ободончилик учун зарур бўлган ҳамма-ҳамма нарса бунёд этилди. Ҳозир массив гўзал Фарғонага узукнинг ёқут кўзидай ярашиб турипти.

Ҳали айтганимдек, бригадамизда кўп касблилар сафи ўсгач, энг яхши мутахассислар бошчилигида яна алоҳида-алоҳида бригадалар тузишга қарор қилдик. Бунда биз меҳнат унумдорлигини ошириш йўли билан қурилиш муддатларини қисқартиришни кўзда тутдик. Ўша кундан бошлаб бригадалар ўртасида социалистик мусобақа бошланиб кетди. Тан олиш керак, ўзимиздан чиққан ҳар икки бригаданинг биздан ўзиб кетган пайтлари ҳам бўлди. Бу жуда қувончли. Бундан биз нима ютдик?

Биринчидан, ишчи кучини камайтирган ҳолда энг юксак меҳнат унумдорлигини таъминлаяпмиз. Илгари кўп киши билан, масалан, 44 квартирали уйни 22-23 кунда тиклаган бўлсак, ҳозир бу иш атиги 18 кунда бажариляпти.

Иккинчидан, қурилиш майдонларида исрофгарчиликка бутунлай чек қўйилди. Кам чиқим билан тез ва соз ишлаш эвазига қурувчиларимиз иш ҳақидан ташқари мукофот пули ҳам оладиган бўлишди. Моддий манфаатдорлик эса, ўз навбатида, ишнинг сифатига ва унумдорликка таъсир кўрсатяпти.

Учинчидан, қурилиш материалларининг юксак сифатлилиги, уларнинг бир-бирига мос келиши, объектнинг зарур материаллар билан ўз вақтида таъминланиши қонун бўлиб қолди. Илгарилари кўп номувофиқликларга дуч келинар эди. Ҳозир раҳбарларимиз яхши эътибор берадиган бўлиб қолдилар.

Мана, тўққизинчи беш йиллик ҳам якунланай деб қолди. Шу йиллар ичида қилинган ишларга кўз ташлаб қувониб кетаман. Бирор ойда, кварталда ёки йил якунида коллективимиз ерга қараб қолгани йўқ. Якунловчи йилнинг олти ойлик топшириғини беш ойда бажариб қўйдик. Фарғона уйсозлик комбинатида бизнинг бригадамиз пешқадам ҳисобланади.

Бригадамиз бажарган ишларнинг сарҳисобида бу нарса кўзга ташланиб турипти. Шу кунларда ўнинчи беш йилликда бундан ҳам самарали меҳнат қилишга пухта тайёргарлик кўряпмиз. КПСС XXV съездида белгиланадиган янги вазифалар барча совет кишилари қатори биз учун ҳам жанговар программа бўлади. Буни амалда бажаришга бутун куч ва ғайратимизни, билим ва тажрибамизни аямай сарфлаймиз.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ XVIII ПЛЕНУМИ ҚАРОРЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРАМИЗ

ПАРВАРИШ ВА ТЕРИМ ТАРАДДУДИ

Гектаридан 45 центнердан пахта хирмони кўтарилади. Ҳосилдорлик 3,5 центнер оширилади. Ялпи ҳосилнинг 60 проценти «зангори кема»ларда терилади. Далаларда 24 терим машинаси ишлайди. Машиналар икки сменада ишлатилади. Ғўза парвариши пахта йиғим-теримига тайёргарлик кўриш билан боғлаб олиб борилади. Хоразм область Янгиариқ районидаги «Москва» колхозининг раиси Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Искандар Юсупов шулар ҳақида ҳикоя қилади.

— Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг республикамиз қишлоқ хўжалик ходимларига қарата қилган Мурожаатини колхозимиз аъзолари баланд руҳ билан кутиб олдилар ва ғўза парваришини шу Мурожаат асосида ташкил қилмоқдалар.

Тўққизинчи беш йилликнинг якунловчи босқичи — 1975 йилда 1275 гектар майдонда ғўза ўстиряпмиз. Мурожаатни муҳокама қилиб чиққач, ҳар гектар майдондан олинадиган пахта ҳосилини ўтган йилдагидан 3,5 центнер кўтариб, 45 центнерга етказишга азму қарор қилдик. Қирқ беш центнерлик маррани эгаллаш анча қийин иш эканини яхши биламиз, айниқса сув камчил бўлган бу йилги шароитда ҳар қачонгидан кўпроқ пешана тери тўкиш зарурлигини яхши тушунамиз.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг яқинда бўлиб ўтган XVIII пленуми КПСС XXV съездини муносиб кутиб олиш учун пахтакорларнинг социалистик мусобақасини авж олдириш соҳасида партия ташкилотларининг вазифалари ҳақида қарор қабул қилди. Бу қарор биз, пахтакорлар учун жанговар программадир. Шу кунларда пленум қарорини кенг муҳокама қилиб, ғўза парваришини кучайтириш билан пахта йиғим-теримига тайёргарлик ишларини ҳам кенг кўламда авж олдирмоқдамиз.

Пленум пахта ҳосилдорлигини янада ошириш ва пахта етиштиришни кўпайтириш учун колхоз ва совхозларнинг партия, совет ва қишлоқ хўжалик органларининг бутун куч-ғайратини ер ва сув ресурсларидан самаралироқ фойдаланиш, деҳқончилик маданиятини юксалтириш, алмашлаб экишни жорий қилиш ва ерларнинг унумдорлигини яхшилаш, ўғитлардан, заҳарли химикатлардан ва бошқа химиявий воситалардан ғоят самарали фойдаланиш, техника тараққиётини бутун чоралар билан ривожлантиришни таъминлашга сафарбар қилиш зарур, деб ҳисоблади. Колхозимиз аъзолари химизация ва механизацияга маҳкам таяниб, пахтачиликни ривожлантираверадилар, ҳосилдорликни ошириб, ялпи тоннани кўпайтираверадилар.

Юксак социалистик мажбуриятимизни қоплайдиган даражада «оқ олтин» етиштириш учун шу кунга қадар катта ишлар қилдик. Ҳамма майдонларда уч марта комплекс парвариш ўтказдик. Ғўзаларимиз қийғос шоналаб, гуллай бошлаганига анча бўлди. Энди тугунчалар бунёдга келяпти, уларни тезроқ кўсакларга айлантириш чораларини кўряпмиз. Лекин 300 гектар майдондаги ғўзаларимизнинг ўсиш, ривожланиши талабга жавоб бермайди. Шу боисдан ўша майдонларда қўшимча парвариш ўтказяпмиз. Бу йилги шароитда ўртача ёки нисбатан паст ҳосилли бирорта пайкал бўлмаслиги керак, ҳамма майдонларда юқори ҳосил тўплаганимиздагина мажбуриятларимизни бажарамиз.

Пахта майдонларимизга кўз ташласак, қуйидаги манзарани кўрамиз. СССР Олий Совети депутати Юсуф Худерганов бошлиқ бригада аъзолари ҳамма пахта майдонида тўрт марта комплекс парвариш ўтказди, бегона ўтларни бутунлай тугатди, қатор оралари ҳар доим юмшоқ сақланяпти. Натижада қуёш нури, ёруғлик тупроқ қатламига чуқур сингиб, ўсимликнинг тез ўсиб, ривожланиши, кўп ҳосил нишоналари тўплаши ва сақлаб қолиши, айни кезда тезроқ етилтириши учун қулай шароит яратяпти. Бригада аъзолари гектаридан 60 центнердан пахта хирмони кўтаришга аҳд қилдилар.

Гулчеҳра Ҳайитова бошчилик қилаётган бригада аъзолари ҳам 60 центнерлик маррани кўзлаб ишлаяпти. Бригадада культивация, чопиқ ва суғориш бир-бирига боғлаб олиб бориляпти, ҳар туп ғўзанинг ҳолати кузатиб бориляпти. Бригаданинг ҳамма аъзолари кунлик топшириқларини бир ярим-икки ҳисса қилиб бажаряпти. Ҳаво исиб, далада ишлаш анча қийинлашиб қолди. Лекин азамат пахтакорлар юқори ҳосил ишқида ҳамма қийинчиликларни енгяптилар.

Бригадалараро давом этаётган социалистик мусобақада Раҳим Оллаберганов, Ражаб Давлатов, Отабой Мадраҳимовлар бошлиқ бригадаларнинг пахтакорлари ҳам пешқадамлик қилмоқдалар. Бу бригадаларда йиллик ўғит нормаси ғўзаларга бериб бўлинди. Ҳозир органик ўғитлар «шарбат» усулида пахта пайкалларига таралмоқда. Бошқа бригадаларимизда ҳам ишни ана шундай ташкил этмоқдамиз.

Бу йил Хоразм областида, шу жумладан бизнинг Янгиариқ районимизда ҳам сув кам бўлди. Лекин хоразмлик миришкор деҳқонлар саросимага тушганлари йўқ, партия ташкилотлари атрофига ҳар қачонгидан маҳкамроқ жипслашиб, бир ғайратга ўн ғайрат қўшиб ишламоқдалар. Сув камчиллигини ҳисобга олиб, эгат оралатиб ғўза суғоряпмиз, навбатлаб суғориш усулини кенг қўллаяпмиз, ер етилиши билан чуқур культивация ўтказиб, намни тўла сақлаб қоляпмиз. Ҳар гектар ерга ўртача 20-25 тонна гўнг солиниши намни сақлаб қолишда ҳал қилувчи омил бўлмоқда.

Сувдан кеча-кундуз самарали фойдаланиш чоралари кўрилмоқда. Шу мақсадда сувчиларнинг семинарларини ўтказиб, тажрибалари ўртоқлашилмоқда. Отабой Сатимов, Карим Маткаримов, Шоназар Маткаримов, Саидназар Мадраҳимов сингари уста сувчилар ўзларининг бой тажрибаларини ёшларга қунт билан ўргатмоқдалар. Бизнинг шароитимизда кундузи бир гектар, тунда 0,80 гектар майдондаги ғўзаларни қондириб суғориш мумкин. Бунинг учун сувчиларнинг масъулиятини ошириш билан мироблларга ҳам талабчанликни кучайтирмоқдамиз. Колхозимизда ҳозирги долзарб кунларда ҳамма ўзини сувчи деб ҳисобламоқда.

Шу кунларда пахта йиғим-теримига тайёргарлик ишларини ҳам тезлаштирмоқдамиз. Якунловчи йилда ялпи ҳосилнинг камида 60 процентини машиналарда теришимиз керак. Колхозимиз уруғчилик хўжалиги бўлганлиги туфайли уруғлик пахта етиштиришга ҳам алоҳида эътибор беришимиз лозим. Колхозчи-механизаторларимиз билан келишиб олдик: биринчи теримдаёқ уруғлик пахта тайёрлаш планини бажарамиз, шундан кейин уруғлик участкаларда ҳам машиналарни ишлатамиз. Умуман бутун мавсум давомида 24 пахта териш машинасини 48 механик-ҳайдовчи икки сменада бошқаради. Ҳозир терим машиналари ремонти меъёрига етказилмоқда, малакали механизатор кадрлар тайёрланмоқда. Қадам Вафоев, Озод Ражабов, Эркин Салоев, Шоназар Давлатов каби ҳалол меҳнати билан шуҳрат таратган дала гвардиячилари бу йил мавсумда «зангори кема»лар бункеридан камида 250-300 тоннадан дурдона тўкиш мажбуриятини олдилар.

Ҳаво тез ўзгариб турганлиги сабабли қишлоқ хўжалик зараркунандалари кўпайди. Лекин деҳқонларимиз ҳам қараб турганлари йўқ, бор аппаратлар, заҳарли химикатларни ишга солиб, ҳашаротларни қириб ташладилар. Бироқ бу билан чекланмаслигимиз керак. Ҳашаротлар бугун йўқ экан, эртага пайдо бўлиб қолиши, ҳосилга жиддий хавф солиши мумкин. Шуни назарда тутиб, махсус соқчилар ва кузатувчилар группаси ташкил қилдик, улар ғўзаларни ҳар дақиқада кузатиб борадилар, зараркунандалар пайдо бўлгани аниқланган тақдирда бонг урадилар. Меҳнат билан бунёдга келтирилаётган ҳосилимизни зараркунандаларга ем бўлишига йўл қўймаймиз.

Колхозчи деҳқонларимиз ҳақида ғамхўрликни кучайтиряпмиз. Дала меҳнатчилари мунтазам иссиқ овқат чой, мева-чева билан таъминланяпти, сувчилар, айниқса тунги сувчиларга кўчма каравотлар, тўшфонарлар берилган. Правление аъзолари, активлар уларга ёрдамлашмоқда. Иш ҳақи вақтида берилмоқда. Савдо, медицина хизмати кўрсатиш кун сайин яхшиланмоқда.

Пахтакорларимиз бутун куч ва ғайратларини сарфлаб, ҳамма майдонларда юқори ҳосил етиштирадилар, ҳар қандай шароитда ҳам гектаридан 45 центнердан «оқ олтин» хирмони кўтаришга мустаҳкам замин яратадилар, Бу, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети XVIII пленуми қарорларига амалий иш билан берган жавобимиз бўлади.

Расмий ахборот

МУСТАҚИЛ ЖАЗОИРГА

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний, СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин Жазоир Халқ Демократик Республикаси Революцион кенгашининг раиси, Министрлар Кенгашининг раиси Хуари Бумиддинга телеграмма юбордилар. Улар бу телеграммада мамлакат мустақил деб эълон қилинган куннинг XIII йиллиги муносабати билан самимий табрикладилар ва энг яхши истакларини изҳор қилдилар.

Телеграммада дўст жазоир халқининг ўзи танлаб олган социалистик тараққиёт йўлида бундан буён ҳам муваффақият қозонишига истак билдирилади ва Совет Иттифоқи билан Жазоир ўртасида анъана бўлиб қолган дўстлик ва ҳар томонлама ҳамкорлик ҳар икки мамлакат халқларининг манфаатлари йўлида, ялпи тинчлик, халқаро хавфсизлик ва социал тараққиёт йўлида бундан буён ҳам мустаҳкамланиб, ривожланиб боради, деб ишонч билдирилади.

В. БРАНДТ ЛЕНИНГРАДДА

ЛЕНИНГРАД, 5 июль. Германия Социал-демократик партиясининг раиси В. Брандт рафиқаси билан бугун бу ерга келди. У КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг таклифига биноан мамлакатимизда меҳмон бўлиб турибди.

Москва вокзалида уни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, КПСС Ленинград область комитетининг биринчи секретари Г. В. Романов, область ва шаҳарнинг бошқа раҳбарлари кутиб олдилар.

Шу куниёқ Г. В. Романов билан В. Брандт учрашдилар.

В. Брандт билан унинг ҳамроҳлари Смольнийда маросимлар залини, В. И. Лениннинг иш кабинети ва музей хонасини кўздан кечирдилар.

Меҳмон Пискарев мемориал қабристонида Ленинграднинг қаҳрамон ҳимоячилари хотирасини бир дақиқа сукут қилиб ҳурматлади. У она-Ватан ёдгорлиги ёнига гулчамбар қўйди. Мангу олов ёнида Ленинград гарнизони қўшинларининг фахрий қоровули саф тортиб турди.

ОЛИЙ ПАРТИЯ МАКТАБИДА БИТИРИБ ЧИҚИШ МАРОСИМИ

Партия ва совет ходимлари, журналистлар, бир қанча чет эл қардош коммунистик ва ишчи партияларидан келган ўртоқларнинг янги отряди КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Ленин орденли олий партия мактабида ўқишни тугатишди.

Мактабни битириб чиқишга бағишланган тантанали йиғилишда КПСС Марказий Комитетининг секретари К. Ф. Катушев нутқ сўзлади. К. Ф. Катушев битириб чиқувчиларга мурожаат қилиб, сизлар олий партия билимини олиб, партиямиз, мамлакатимиз КПССнинг навбатдаги XXV съездига тайёргарлик кўраётган ғоят муҳим ва масъулиятли даврда амалий ишга киришасизлар, деди.

Биз, коммунистлар, ҳаммамиз деб давом этди К. Ф. Катушев, янги жамият қуриш жараёнларининг интернационал аҳамиятини чуқур идрок эта билишимиз, ана шу жараёнларнинг ҳар кунида маҳаллий ёки миллий ҳодисаларнигина эмас, шу билан бирга муштарак, интернационал ҳодисаларни ҳам кўра билишимиз, гўё кундалик ишдек бўлиб кўринган ҳодисалардан ҳам янгилик куртакларини, Ленин қилганидек, Марказий Комитетимиз қилаётганидек, қўллаб-қувватлаш ва ривожлантириш зарур бўлган ташаббусни аниқлай билишимиз зарур.

Партиямиз Марказий Комитети, унинг Сиёсий бюроси, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И Брежнев воқеалар, жараёнлар, кундалик ишларнинг жуда катта оқимидан асосий масалани ажратиб олиб, энг муҳим ҳаётий вазифаларга мос бўлиб тушадиган жамики нарсаларни қўллаб-қувватлаб ва ривожлантириб, совет кишиларини коммунистик аҳлоқ нормаларига мувофиқ тарзда коммунизм идеалларига садоқат руҳида тарбиялаб, бутун фаолиятимизни ижтимоий меҳнат ва ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишга, жамиятимиз маънавий-сиёсий бирлигини, мамлакатдаги барча халқларнинг дўстлигини мустаҳкамлашга, интернационализмни тарбиялашга йўллай туриб, биз, коммунистларга, ҳаммамизга марксизм-ленинизмни, ленинча принципиаллик ва ишчанликни, ташаббус ва доноликни ижодий эгаллаш соҳасида намуна бўлмоқдалар.

К. Ф. Катушев олий партия мактаби коллективининг партия кадрларини тайёрлаш соҳасидаги фахрли ва масъулиятли ишида уларга янгидан-янги муваффақиятлар тилади. (ТАСС).

ГЕОЛОГИЯНИНГ КОСМИК КЎЗИ

ТАСС МУХБИРИНИНГ САВОЛЛАРИГА СССР ГЕОЛОГИЯ МИНИСТРИ АКАДЕМИК А. В. СИДОРЕНКО ЖАВОБ БЕРАДИ

Космогеологиянинг келиб чиқиши ва ривожланиши тўғрисида нималар айтиш мумкин!

Космик геология 1961 йилда космосдан туриб олинган биринчи фотосуратлар пайдо бўлган пайтдан бунёдга келди. Совет мутахассислари мана шу суратларга қараб илгари номаълум кўпгина геологик структуралар тўғрисида тасаввур ҳосил қилиш, ер пўстлоғининг чуқурликларига назар ташлаш мумкин деган якдил фикрга келдилар. Бунинг амалий аҳамияти мамлакатимиз учун айниқса катта, чунки унинг территориясида ғоят хилма-хил геологик шароитлар ҳамда фойдали қазилма турли конларини очишнинг қулай потенциал имкониятлари билан характерланади.

Космонавтларимиз одам бошқарадиган «Союз» космик кемаларидан туриб Ернинг фотосуратларини ола бошлашлари билан космогеология айниқса кенг ривож топди. 1968 йилда Г. Т. Береговойнинг «Союз-3» кемасида учиш конкрет геологик масалаларни қўйиш ва ҳал этиш учун космофотосъёмка даврини бошлаб берди. Совет геологлари жаҳонда биринчи бўлиб шу мақсадда ернинг космосдан туриб олинган суратлари муҳим аҳамият касб этишини аниқладилар.

Космосдан олинган суратлар ёрдами билан чиқариладиган геологик маълумотлар ҳаққонийлигига қандай усул билан ишонч ҳосил қилиш мумкин!

Космик суратлар маъносини очиш методикасини ишлаб чиқишда геологик объектларнинг космик тасвирини аэрофотосъёмкаларда олинган, шунингдек бевосита ердаги кузатишлар орқали ҳосил қилинган «портретлари» билан таққослаш зарур эди. Ер йўлдоши воситасида олиб борилувчи тадқиқотлар шу тахлитда бунёдга келди. Улар космик кема, самолёт ва ердаги экспедициялардаги тадқиқотларнинг аниқ ҳамжиҳатлигига асосланган.

Ҳамма шу кузатишларнинг бир-бирига мослиги объектни текшириш ва ўрганишдаги шарт-шароитлар айниятлигини таъминлайди. Ер йўлдошлари ёрдами билан неча марта тадқиқотлар ўтказилди: «Союз-9», «Союз-12» кемалари, «Салют» орбитал станцияси учаётган пайтда ўтказилди.

Ердаги ҳосилаларнинг космосдан туриб олинган фотосуратларининг амалий аҳамияти қандай!

Космонавтларимиз ҳар сафар учиб табиий муҳитни кузатишлари ва Ер юзининг фотосуратларини олишлари билан космик сурат материалларидан геологик маълумот «чиқариб олиш» методик усуллари ҳам такомиллашиб борди. Уларнинг тасвири тобора катта аҳамият касб этиб бормоқда.

Космик суратларнинг маълумотларига қараб геологик карталарга қўшимчалар ва ўзгартиришлар киритилмоқда, фойдали қазилма конларининг структураси контроль қилинмоқда. В. А. Шаталов «Союз-4» кемасида, шунингдек унинг А. С. Елисеев билан бирга «Союз-8» кемасида олган суратлари тадқиқ этилганида жуда кўп муҳим ва қизиқтирарли маълумотлар олинди. Масалан, Каспий бўйидаги пастлик районининг космик суратлари ёки геологлар тили билан айтганда Турон плитасининг «Союз-8» орқали олинган қисми суратлари шу нефть-газли вилоят чуқур структурада эканлигини очишга имкон берди. Баъзи руда конлари билан турли йўналишлардаги узилишларнинг кесишиш тугунлари ўртасида алоқа борлиги аниқланди. Холбуки, шу узилишлар илгари маълум эмас эди.

«Союз-9» космонавтлари А. Г. Николаев билан В. И. Севастьянов олдига қўйилган вазифалардан бирига кўра бир қанча методик ва техник масалаларни ҳал этиш, баъзи илмий-тадқиқот ва ишлаб чиқариш ташкилотларини конкрет геологик тадқиқотлар олиб бориш учун керакли материаллар билан таъминлаш учун ернинг маълум участкалари фотосуратлари олинди. Ўшанда биринчи марта шу тахлитдаги кўпгина маълумотлар олинди. Ноқулай об-ҳаво шароитлари иш самарадорлигини бир мунча камайтирганига қарамай, суратга олинган жами майдон бир неча миллион квадрат километрга борди. Кавказ жануби-шарқий қисмининг, Шарқий Каспий бўйи районининг, Амударё юқори қисми ва жануби-шарқий Тува суратлари айниқса қизиқарли чиқди.

Бутуниттифоқ «Аэрогеология» илмий-ишлаб чиқариш аэрогеологик бирлашмасининг геологлари мана шу суратларнинг маъносини очиб, кўпгина янги ва муҳим геологик маълумотларни вужудга келтирдилар. Жумладан, текширилган ҳамма территорияларда Ер пўстлоғининг илгари номаълум узилиш системалари борлиги, шунингдек Кавказда полиметалл излаш нуқтаи назаридан қизиқтирарли эрозия бузган вулканик жинслар топилди. Виталий Иванович Севастьяновни илк «космик геолог»лардан бири, деб айтсак хато бўлмайди. Масалан, у жануби-шарқий Кавказда яширин узилишлар борлигини кўрди ва унинг суратини олди, ушбу регионнинг кўндаланг зона эканлигини аниқлади, қуйи Кура пастлигида янги Шимоли-шарқий структура йўналиши борлигини топди. Бунинг эса муҳим амалий аҳамияти бор. Чунки шу йўналишлар давом эттирилса, Каспий денгизи соҳилига туташ сув остида нефть излаш жиҳатидан истиқболли структуралар билан боғланиб кетиши мумкин.

В. И. Севастьянов геологларимиз билан биргалашиб космосдан олиб борилган кузатиш маълумотлари бўйича қимматли минерал хом ашё — натрий сульфат етиштирувчи Қорабўғоз-гўл қўлтиғи майдонини биринчи марта хом ҳисоб қилиш методикасини ишлаб чиқди ва амалга оширди. Геологлар билан космонавт олимларнинг биргалашиб ишлаш тажрибалари улар ниҳоятда самарали ишлаётганлигини кўрсатмоқда. Шунинг учун ҳам биз «Салют-4» экипажининг ҳозирги ишлари муваффақиятли кетаётганлигидан айниқса хурсандмиз.

Космосдан туриб Ер ва унинг ресурсларини ўрганиш проблемаси бўйича халқаро ҳамкорлик истиқболларини қандай баҳолайсиз!

1971 йил СССР Фанлар академияси билан АҚШ аэронавтика ва космик фазони тадқиқ этиш миллий бошқармаси ўртасида космик техника воситалари ёрдамида атроф-муҳитни биргалашиб тадқиқ этиш борасидаги баъзи ҳамкорликлар тўғрисида битим тузилди. Ҳар йили материаллар алмашлаш, тадқиқот натижаларини муҳокама қилиш, бундан кейинги иш режаларини ишлаб чиқиш учун Совет—Америка иш группасининг учрашувлари бўлиб турибди. Шу йилнинг ёзида Совет ва Америка мутахассислари Москвада яна учрашадилар.

Америкалик мутахассислар билан биргаликда ўрганилувчи геология проблемаларидан космик сурат материалларига қараб халқавий структураларни тадқиқ этиш (кейинги вақтларда геологлар шу структураларга диққат билан қараяптилар), Ер бағридаги узилишларни тадқиқ этиш мўлжалланади. Космик техника воситаларини қўллаш асосида атроф-муҳит ва табиий ресурслар тадқиқотини ривожлантириш ишидаги халқаро ҳамкорликнинг катта истиқболлари бор, деб ўйлайман. Шу йилнинг июлида «Союз» ва «Аполлон» космик кемаларининг биргалашиб учиши куч-ғайратларни уйғунлаштириш ва техника воситаларини унификация қилиш моҳияти жиҳатидан шубҳасиз қизиқишга сазовордир.

АҚШ билан ҳамкорлигимиз муваффақиятли ривожланиб бормоқда. Яқинда бир группа совет геологлари АҚШнинг космик тадқиқотлар марказига борди. Бу ерда америкалик ҳамкасблар бизни космосдан олинган маълумотлардан хўжалик мақсадида фойдаланиш соҳасида эришган ютуқлари билан таништирдилар. Совет Иттифоқи геологик вазифаларни ҳал этиш учун космик сурат материалларини қўллаш методикасини ўзлаштиришда бир қанча қардош мамлакатларга, жумладан Болгарияга ёрдам бермоқда. Табиий ресурсларни космик ўрганиш методлари соҳасида Франция билан ҳамкорлигимиз ҳам диққатга сазовордир. Францияда ушбу проблемага зўр эътибор берилмоқда. Хуллас, табиатан куч-ғайратлар ёппасига уйғунлаштирилишини тақозо этувчи геологик тадқиқотлар кўлами ва бажарилиш методлари жиҳатидан тобора космик кўлам касб этиб ҳам бораяпти.

Л. МАРКЕЛОВА.

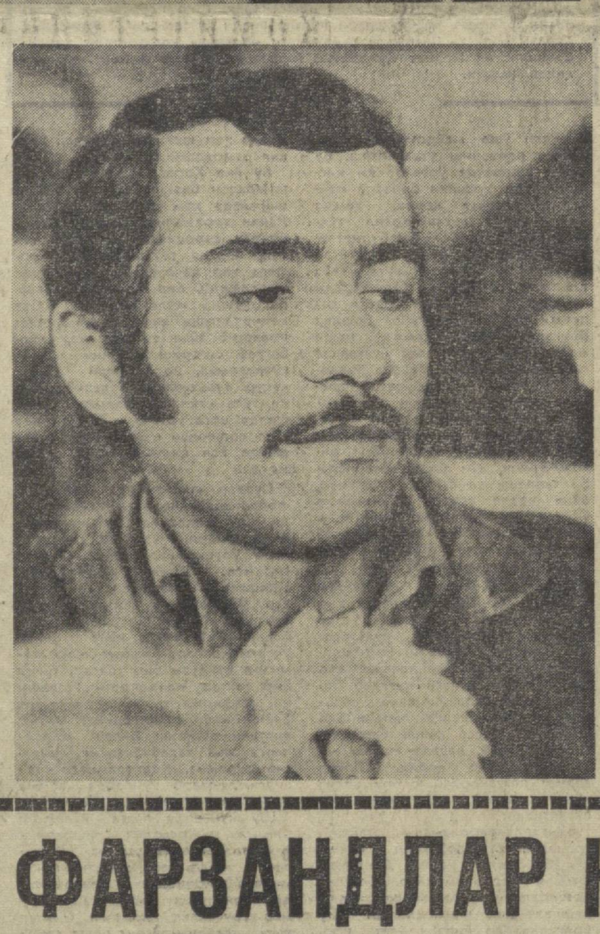

Серқуёш республикамиз саноат корхоналарининг коллективлари КПСС XXV съезди шарафига бошланган умумхалқ мусобақасига қўшилиб, меҳнат унумдорлигини ҳар қачонгидан ҳам ошириб ишламоқдалар. Улар съездни меҳнатда ажойиб ютуқлар билан кутиб олиш учун барча резервларни ишга солмоқдалар. Тошкентдаги «Малика» трикотаж фирмасининг тикувчилик цехида Санталат Юсупованинг номи илғорлар қаторида тилга олинади. Юқоридаги суратда смена топшириқларини мунтазам ошириб адо этаётган илғор тикувчи С. Юсупова. Пастдаги сурат Тошкентдаги асбобсозлик заводидан. Заводнинг пешқадам фрезерчиси Мамажон Назарматов иш устида.

А. Тўраев ва **М. Нуриддинов** фотолари.

●

БЕШ ЙИЛЛИК ҚАҲРАМОНЛАРИ

ИШЧИ СУЛОЛАСИ

Дўстлар, дугоналар Лидия Казанцевани унинг ҳаётида юз берган икки қувончли воқеа билан муборакбод этгани шошилишарди. Газеталар Лидия Казанцевага Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвони берилганлигини хабар қилган кунларда, у 1976 йил планини якунлаган ва 1977 йил ҳисобига ишлай бошлаган эди. Ҳар нарсага қизиқувчи кишилар Лидиянинг беш йиллик пландан ташқари тўқиган газламасидан 100 мингдан зиёд кўйлак тайёрлаш мумкинлигини ҳисоблаб ҳам чиқишди.

— Жудаям ғалати воқеа бу, — дейишарди бир хиллар.

— Казанцева жасорат кўрсатди! — ҳайратланишарди бошқалар.

Яна шундай одамлар ҳам учрардики, улар:

— Ишониш қийин. Муваффақиятингизнинг сири нимада? — деб сўрашарди унинг ўзидан.

Ҳа, тошкентлик тўқувчи муваффақиятининг сири нимада?

Лидия дастгоҳ ёнига турганида ўн олти ёшга тўлиб-тўлмаган эди. Бу ерда унинг онаси ишларди. Лидия корхонага қизиқувчанлиги ёки ўйинқароқлиги туфайли келгани йўқ. У нима қилиб бўлмасин онасига ёрдам беришни истарди. Қиз онаизорининг кечқурунлари ишдан ҳориб-чарчаб келганлигини сезар, ачинарди.

— Нима ҳам қилардик, қизим, уруш-да, чидаш керак, — деб тасалли берарди она ўзига ва қизига. — Отанг ва акаларинг фронтда. Уларнинг йўғини билдирмаслигимиз лозим.

Шу тариқа Лидия онасининг ёнидан жой олди.

Биринчи кунларда дастгоҳлар Лидияга ҳеч бўйсунмаётгандай туюларди. Уларни қай тарзда жиловлаш мумкин? Бирининг шовқини кучайиб кетса, иккинчиси тўхтаб қолади, учинчисининг ипи пайдар-пай узилаверади. Тўқувчиликдай фусункор ва қийин, аммо шарафли касбни эгаллаш осон бўлмади.

— Ноумид бўлаверма, қизим, умидсизлик — киши душмани. Олға юр, жасурроқ бўл! Шундай қилсанг маҳорат ҳам, эпчиллик ҳам сендан қочиб қутилолмайди.

Онанинг айтгани келди.

Она қизининг дадил ва бир текисда ҳаракат қилаётганини, кўзлари ипларнинг қаерда узилганини ҳеч янглишмай топаётганини, қўллари эса узилган ипларни осонлик билан улаётганини кўрганида ҳам қувончини, ҳам ғururини яширмасди.

— Ҳақиқий тўқувчига айланяпсан, қизгинам. Ҳадемай сенга етиб олишим қийин бўладиганга ўхшайди, — дерди у.

Она қушчасини учирма қилди. Лидия Казанцевани мустақил ишлашга кўчиришди. Қизга онаси ёнида туриб ўрганган меҳнатсеварлик, фидоийлик, моҳирлик ёрдамга келди.

Лидия ишлаётган цех унинг иккинчи уйига айланди. Усиз ҳаёт Лидияга қандайдир рангсиз, зерикарли туюларди. Дастгоҳларнинг шоақини ва тарақа-туруқи эндиликда унга майин оҳангдай ёқарди.

Ўттиз уч йил... Шу пайт ичида қанча нафис иплар, гўзал ва чиройли газламалар Лидиянинг қўлидан ўтдийкин?

— Одамлар учун газлама яратиб бериш, тўқиш — жудаям нафис иш, айтишим мумкин, лириканинг ўзи,— дейди Лидия Павловна. — Бизнинг касбимиз рассом бўлишни ҳам, шоирликни ҳам талаб қилади, бутун қалб қўрингни, муҳаббатингни тўкиб сол, дейди.

Мана, Лидия Павловна «қўл остидагилари»ни айланиб кўздан кечирмоқда. Дастгоҳлар бир-биридан қолмай итоаткорлик билан ишлаяпти. Тўқувчининг маршрути аниқ: у қаерда ва қачон тўхташини яхши билади. Лидия Павловна агрегатлар «юраги»га эҳтиёткорлик ва сезгирлик билан қулоқ солади: биттаярамтаси «касал» эмасми; меҳнат жараёнининг маромида ўзгариш йўқми, бунинг ҳам ҳисобини олиб юради. Чунки, дастгоҳлар ҳаракатда сал сустлашса ёки бекор туриб қолса, қимматли вақтни йўқотдинг, деявер. Станокларнинг бир дақиқага бўлса-да, нотекис ишлаши — меҳнатингдаги брак ёки камчиликдир.

— Ўз вақтида эшитиб билмоқ ва ўз вақтида улгурмоқ! — Мана, Лидия Павловнанинг синалган шиори. Комбинатда, бу шиорнинг моҳияти ҳаракатнинг ниҳоятда тиғизлиги ва ўта зийракликда мужассамланган деганларида, угар минг марта ҳақлидирлар.

Комбинатда узилган ипларни улашга одатда 25-30 секунд кетказишарди. Лидия Павловна бу муддатни қисқартириб, 17 секундга келтирди. Шу тариқа у бир сменада 70 минутни тежаб қола бошлади.

— Бу ўзига хос жарроҳлик операцияси, — майин жилмаяди Казанцева. — У ҳаддан зиёд ҳушёрликни ва ўта тезкорликни талаб қилади.

Инженерлар унга дастгоҳларни айланиб ўтишнинг рационал маршрутини тузишда кўмаклашишди. Натижада, бу борада ҳам вақтдан «тежаб» қолишга эришди: маршрут масофаси 16 метрга ихчамлашди, яъни айланиши 35 минутга камайди. Лидия Павловна сменани қабул қилиш ва топширишда ҳам кўпгина қўшимча вақт резервларини аниқлади.

Тўқимачилик саноатида бир минутни тежаш нимани билдиради? Бу саволга тўқувчилар: «Қўшимча 5 метр газлама ишлаб чиқариш мумкин», — деб жавоб беришади.

Казанцева тежаб қолаётган вақтларнинг аҳамиятига энди тушунгандирсиз.

Машҳур тўқувчи эришаётган катта ютуқларининг сири фақат шундами?

Ҳа!

Казанцева куч-ғайратининг манбаи худди шунда. Тежалган вақтлар Лидия Павловнага таянч бўлди, унинг жасорат кўрсатишини таъминлади.

— Кўп нарса вақтга боғлиқ, — таъкидлайди Лидия Павловна, — агар таъбир жойиз бўлса, вақт олтинга тенгдир.

Тўқувчи изланишда давом этди. Кунларнинг бирида у:

— Яна бир неча дастгоҳни қўшиб олсам қандай бўларкин? Масалан, 24 тада эмас, 30 тада, — деган хулосага келди. — Эҳтимол, ундан кўпроғида ҳам ишлай оларман.

Навбатдаги парвозни амалга ошириш учун уч йил керак бўлди.

Партия XXIV съезди очиладиган кунлар яқинлашарди. Лидия Павловна фабрика директори ҳузурига маслаҳатлашгани йўл олди:

— Анча тиғиз график асосида ишлашга ўтсам, нима дейсиз? Ихтиёримдаги 32 та дастгоҳ тўхтовсиз ишлаб турибди. Станоклар сонини 48 тага етказишим мумкин. Съезд шарафига икки нормани бажаришни зиммамга олмоқчиман.

Казанцева бундай қарорга бирор нарсага суянмасдан келмаганди. У кўпинча касал бўлиб қолган дугоналари ўрнига ҳам ишларди. Бир куни эса комплект бўйича қўшниси Людмила Курасова отпускага чиқадиган бўлиб қолди. Ўрнига эса одам йўқ. Унинг шунча дастгоҳларини бошқаришга кимнинг юраги дов беради? Фабрика раҳбарларини бу аҳволдан Лидия Павловна қутқарди. У бир ой икки киши учун ишлаб, 64 та дастгоҳда хизмат қилди.

Бу воқеа Казанцеванинг ўзига бўлган ишончини янада мустаҳкамлаган эди.

Съезд очиладиган кун арафасида Лидия Павловна 48 та дастгоҳда ишлашга ўтди. Бу миткал, дока ва болаларнинг «Ягодка» газламаси тўқиладиган комплектда энг юқори тиғизликда ишлашнинг мамлакат бўйича юксак кўрсаткичи эди. Ўшанда тўқувчи шахсий беш йиллигини 2,5 йил ичида адо этишга сўз берди.

Тошкентлик тўқувчи ниятига етдими? Ҳа! Унинг ҳисоб-китоблари тўғри чиқди. Ҳар бир жараёнда тежалган минут ва секундлар, унинг меҳнатдаги ғоят интизомлилиги, матонати, юқори чўққиларни эгаллашга бўлган хоҳиш-истаги ўз мевасини бера бошлади. Лидия Павловна ойлик топшириқларни ошириб уддаларди. Ҳар куни пландан ташқари 600 метрдан газлама тўқирди. Натижада 1973 йил 28 апрелда беш йилликни шараф билан адо этгани ҳақида рапортга имзо чекди. Казанцева 2 йилу 4 ойда 1 миллион 500 минг газлама тўқиди.

Лекин бу, ҳамма нарса ёғдай кетяпти, енгил саноатимиз енгил ҳаракат қиляпти, деган гап эмас. Ҳали ишимизни мураккаблаштираётган кўпгина қийинчиликлар мавжуд. Тўқиш цехларида бўлган киши шовқин нима эканлигини яхши билади. Тўғри, йиллар ўтиши билан бунга кўникиб қолганмиз, бироқ у барибир ишчини толиқтириб қўяди. Бу аҳволдан тезроқ қутулишнинг йўлини топиш керак.

Тўқимачилик машиналари ижодкорларидан илтимосимиз бор. Цехлардаги нам ҳаво бизга жиддий ҳалақит бермоқда. Табиий, ишлаб чиқариш учун нам ҳаво зарур, агар у бўлмаса, калава қуруқ, мўрт чиқади. Оҳорлашнинг махсус рецепти эса ҳали яратилмаган. Тўғри, комбинатимизда учта камера ўрнига саккизтаси ишлаб ҳавони тез-тез алмаштиряпти. Станокларни ишга созлашни таъминлаш юзасидан ўтказилаётган эксперимент эса, очиғи, боши берк кўчага кириб қолди. Ишлаётганингда момиқлар атрофингда ғужғон ўйнайди. Агар дастгоҳни бир кун тозаламасангиз, ишингиз мушкуллашади. Дастгоҳларни қўлда, чўткада тозалаймиз. Бунинг устига станокни тўхтатиб қўйишга тўғри келади. Оқибатда бекор туришларга, қўшимча энергия сарфлашларга мажбур бўламиз. Бизга форсункалар ёрдамида чанг ютгич ясашни таклиф қилишди. Лекин у ҳаммаёқни тўзон қилиб юборди. Пирпиракдан ҳам воз кечишга тўғри келди — уни чиқариб олишга кўп вақт кетаркан. Станокларни тозалашнинг пилесос типидаги аппарати яратилса, тўқувчи меҳнати анча енгиллашарди.

Лидия Павловна газламалар сифати ҳақида ташвиш билан гапиради:

— Тўқиган газламаларимиздан кўплаб қийқимлар чиқаяпти, ранги ҳам кўнгилдагидай эмас. Бўёқлар узоқдан келтирилади. Бўёқ ишлаб чиқаришни Ўзбекистоннинг ўзида ташкил этиш вақти келди. Бу икки томондан манфаатли. Биринчидан, Ўрта Осиё катта тўқимачилик саноати ўлкаси, иккинчидан, бўёқлар иқлимга нисбатан жуда сезгир бўлиб, жануб иссиғи остида тез бузилади.

●

Тошкент тўқимачилик комбинати биринчи фабрикасининг 30-комплектини эндиликда бутун мамлакат билади. Бу ерда минглаб тўқувчиларни янги марраларга чорловчи ташаббус туғилди. У бошқаларни ҳам ўзига эргаштира олдими?

Яхши ташаббуснинг қаноти бор, дейишади. Республикамизда Лидия Казанцева ташаббусига қўшилганлар сони 100 минг кишидан ошиб кетди. Уларнинг икки минг нафари шахсий беш йиллик топшириқларини бажариб бўлди..

...Тошкент тўқимачилик комбинатига олиб борадиган йўллар эрталаб гавжум бўлади. Уларнинг кўпчилиги — тўқимачилар. Булар орасида минглаб дугоналари сингари оддий рус аёли, тўқимачи Лидия Казанцева ҳам бор.

— Лидия Павловна, айтинг-чи, сиз ўз бахтингизни нимада деб биласиз?

— Халққа ва Ватанга садоқат билан хизмат қилишда. Онам Клавдия Яковлевна Котова аввал Москва атрофидаги мануфактурада, кейин Тошкентда қирқ уч йил ишлади. Бувим Устинья Кузминична Суворова Трехгоркада ўз ҳаётини тўқувчиликка бағишлади.

— Демак, эстафета авлоддан-авлодга узатилаётган экан-да. Сиз эстафетани кимга узатмоқчисиз?

— Минглаб дугоналаримга. Агар оилавий сулола анъанасини кўзда тутаётган бўлсангиз, ўғлимга узатаман. Унинг мастер ёки инженер бўлишини ҳозирча билмайман. Лекин унинг бизнинг ишчилар сулоласи меҳнат қилган тармоқда ишлашини истайман. Ҳозирча Сережа Узоқ Шарқда, Совет Армияси сафида хизмат қилмоқда. Яқинда унинг ҳарбий қисмидан хат олдим. Командир ўғлимнинг Ватан олдидаги бурчини сидқидилдан ва виждонан адо этаётганини ёзибди.

— Сиз нимани орзу қиласиз?

— Орзу билан яшамаган киши дунёда бўлмаса керак. Мен ҳам шуларнинг бириман. Тўғри, мен баъзан саҳрода киши кўзига обиҳаёт бўлиб кўринадиган сароб сингари нарсаларни эмас, балки аниқ ва реал планларни орзу қиламан. Мен ҳар қандай планлар ҳаёт илгари сурадиган талаблар асосида вужудга келишини яхши биламан. Мана, ҳаёт талаб қилди — шахсий беш йиллигимни икки йилу 4 ойда бажардим. Бу йилги ярим йиллик планимни анча ошириб уддаладим: 150 минг 400 метр газлама тўқиганимдан бениҳоя хурсандман. Йил охиригача ўнинчи беш йиллик планимни ҳам ўринлатишга имоним комил. Мен шунга интилмоқдаман.

Й. МУҚИМОВ.

ФАРЗАНДЛАР КАМОЛИ

КИЧКИНТОЙЛАР ҲАҚИДА ҒАМХЎРЛИК — БУТУН ЖАМОАТЧИЛИК ИШИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика Министрлар Совети 1970 йилда мактабгача тарбия муассасалари ишини янада яхшилаш тўғрисида қарор қабул қилган эдилар. Ўшандан буён ўтган 5 йил ичида областимизда анча ишлар қилинди. Область партия, совет ташкилотлари, халқ маорифи органлари ва бошқа жамоат ташкилотлари боғча-яслилар иши билан мунтазам шуғулланадиган бўлиб қолдилар. Бу масала йиғилишларда тез-тез муҳокама қилиниб, белгиланган тадбирларнинг бажарилиши қатъий назорат остига олинди.

Қилинган ишлар ўз самарасини кўрсатмоқда. Болалар муассасалари шохобчалари анча кенгайтирилди. Янги боғча-ясли бинолари қад кўтарди. Таъминот ишлари бирмунча яхшиланди. Тарбиячилар сафи махсус билимга эга бўлган кишилар ҳисобига мустаҳкамланди. Кейинги тўрт йил давомида областимиздаги боғча-яслилар сони 638 тадан 806 тага етказилди. Уларда тарбияланаётган болалар сони эса 23 мингга кўпайди. Ҳозир область бўйича 67 мингдан зиёд ўғил-қиз боғча-яслиларда тарбияланмоқда. Шундан доимий боғчаларга қатнаётганлар сони 42 минг нафардан ортди.

Қишлоқ жойларда мактабгача тарбия муассасалари 252 тага ўсди. Областдаги 132 колхознинг ҳаммасида доимий боғчалар бор. 50 та хўжаликда икки-учтадан боғча ишлаб турибди. Умуман, областимиз қишлоқларида доимий боғча-яслиларга болаларни жалб этиш уч марта кўпайди. Кейинги тўрт йил ичида 152 та янги боғча-ясли биноси қурилиб, фойдаланишга топширилди. Улар 17 минг 360 нафар ўғил-қизни ўз бағрига олди.

Бундан саккиз йил илгари Андижон районида боғча-яслиларни марказлаштириш ташаббуси бошланган эди. Район жамоатчилигининг бу ташаббуси ўзини оқлади. 1967 йилда районда 22 та боғчага 1325 бола жалб қилинган бўлса, ҳозир боғчалар сони 38 тага етиб, уларда 3400 бола тарбияланяпти. Карл Маркс номли, «Правда», «Ленинград», Калинин номли, «Коммуна», Тельман номли колхозларда мактабгача тарбия муассасаларининг иши яхши йўлга қўйилган.

Областимизнинг бошқа районларида ҳам боғча-яслиларни марказлаштиришга алоҳида эътибор берилди. Ҳозир областимиз колхозларида марказлаштирилган боғча-яслилар сони 235 тага етказилди. Уларда 16 минг 730 бола тарбияланмоқда. Бу боғча-яслиларда шаҳар боғчаларидагидек қулай шарт-шароитлар яратилган, тарбиявий ишлар яхшиланган. Аксарият колхозларда болаларни боғча-яслиларга олиб бориб, кечқурун уй-уйига элтиб қўйиш учун махсус транспорт ажратилган.

Қишлоқларда мактабгача тарбия муассасалари ишини яхшилаш мақсадида ўтказилаётган Бутуниттифоқ кўригининг биринчи босқичида областимиздаги кўпгина боғча-яслиларнинг ишига юксак баҳо берилди.

Область миқёсида ҳам кўрик ўтказдик. Унда Ленин районидаги «Правда Востока» колхози, Избоскан районидаги «Октябрь 50 йиллиги» совхозининг боғчалари биринчи ўринни, Москва районидаги Фрунзе номли колхоз боғчаси иккинчи ўринни, шу райондаги «Партия XXII съезди» колхозининг боғчаси эса учинчи ўринни эгаллади.

Лекин бундан областимизнинг ҳамма жойида ҳам боғча-яслилар иши кўнгилдагидек ташкил этилган деган хулоса келиб чиқмайди. Балиқчи, Ленин районларида мавсумий боғчаларни доимий боғчаларга айлантириш иши талабга жавоб бермайди. Қишлоқ болаларининг жуда оз қисми марказлаштирилган боғчаларга жалб қилинган. Бу, ишимиздаги катта камчиликдир. 1975 йилда область бўйича колхоз боғчаларига 29,5 минг бола жалб этилиши лозим бўлгани ҳолда, бу топшириқ энди 56,5 процент бажарилди, холос.

Ўтган йили қатор шаҳар ва районларда боғча-ясли бинолари қуриш плани бажарилмай қолди. Ана шу камчилик Андижон шаҳри, Ленин, Балиқчи, Марҳамат, Бўз ва бошқа районларда бу йил ҳам такрорланмоқда. Уларда боғча-яслилар қуриш иши ўта сусткашлик билан олиб борилмоқда. Қурувчилар бунга иш ҳажмининг чекланганлигини сабаб қилиб кўрсатмоқдалар. Дарҳақиқат, областимизда ҳар йили 200-220 миллион сўмлик капитал қурилиш амалга оширилмоқда. Мавжуд 5 та қурилиш трестининг йиллик иш ҳажми эса 130 миллион сўмдан ошмайди. Шунинг учун республика Давлат план комиссияси ва Қурилиш министрликлари областимиздаги ана шу трестларнинг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш масаласини чуқур ўйлаб кўришлари керак.

Областимиздаги мактабгача тарбия муассасалари ишида бошқа камчиликлар ҳам мавжуд. Чунончи, мавсумий боғча-яслилардаги шароит ҳали кўнгилдагидек эмас, баъзи жойларда ҳанузгача арқон беланчаклардан воз кечилмай келинаётир.

Мактабгача тарбия муассасалари ишини тубдан яхшилаш учун яна бир қанча масалаларни ҳал қилишга тўғри келади. Чунончи, областимиз қишлоқларида малакали тарбиячи кадрларга эҳтиёж катта. Боғчаларда ишлаётган тарбиячиларнинг кўпчилиги махсус билимга эга эмас. Областдаги мактабгача тарбия муассасаларида 3 мингга яқин киши ишлайди. Шундан 200 тарбиячи олий, 1395 тарбиячи махсус ўрта маълумотлидир. 1342 киши эса умумий ўрта маълумотга эга. Шу боисдан кўпгина қишлоқ боғча-яслиларида болалар орасида олиб борилаётган тарбия ишлари савияси паст. Шуни ҳисобга олиб, республика Маориф министрлиги Андижон давлат педагогика институтида мактабгача тарбия муассасалари учун кадрлар тайёрлайдиган факультет очишга ёрдам берса айни муддао бўлур эди.

Область партия, совет ташкилотлари мактабгача тарбия муассасалари ишини янада яхшилаш юзасидан конкрет тадбирлар белгиладилар. Бу ишга область, шаҳар ва район партия комитетларининг биринчи секретарлари раҳбарлигида тузилган махсус комиссиялар бошчилик қилишмоқда. Яқин келгусида областдаги боғчаларда тарбияланаётган фарзандларимиз сонини 90 минг болага етказишни мўлжаллаяпмиз.

Болалар — бизнинг келажагимиз, зеро мактабгача тарбия муассасаларининг иши — умумхалқ ишига айланиши керак. Шундагина бу ишни партиямиз талаб қилаётган даражага кўтара оламиз.

Ж. ҲАСАНОВ,
Андижон область ижроия комитетининг раиси.

КАШФИЕТ ВА ИЗЛАНИШЛАР

МЕҲНАТ ШАРОИТИ ЯХШИЛАНДИ

Украинадаги Ленин комсомоли номли Донецк машинасозлик заводида чуқур кўмир карьерларида ишлатиладиган вентилятор ясалди. Унинг ҳаво оқими портлаш ишларидан кейин йиғилувчи энг кўп ғаз ва сув буғлари аралашмасини ҳам қочириб юборади. Машинадан ҳаво оқими секундига 100 метр тезликда чиқади. Шу вақт ичида у 200 куб метр янги ҳаво беради.

Биринчи кўчма вентиляцион установка Челябинск областидаги Европада энг катта Коркин кўмир разрезига келтирилди.

(ТАСС).

НАВОИЙ НОМЛИ КОЛХОЗ ЧИРОЙ ОЧМОҚДА

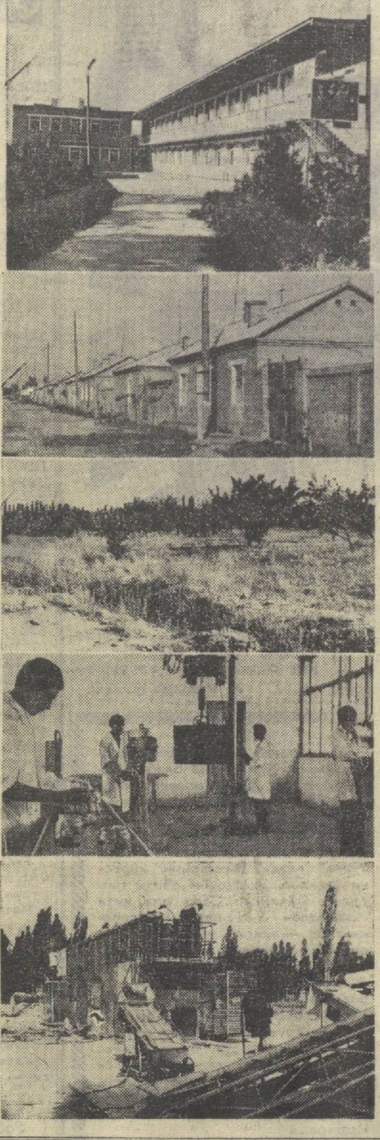

Республикамиз қишлоқлари қиёфаси кейинги йилларда жуда ўзгариб кетди. Типовой лойиҳа асосида қурилган замонавий уйлар, кенг ва равон кўчалар, шаҳарлардагидан қолишмайдиган болалар боғча ва яслилари, мактаб ва магазинлар, маиший хизмат уйлари қишлоқлар кўркига кўрк қўшмоқда. Яқинда махсус фотомухбиримиз Э. Рўзибоев Фарғона область, Фарғона районидаги Навоий номли колхозда бўлиб бир неча сурат олиб қайтди. Суратларда (юқоридан пастга): 1. Колхозчиларнинг фарзандлари ана шу кўркам бинода тарбияланмоқда. 2. Қишлоқ уйлари. 3. Колхоз боғи. 4. Мевалар пишиши билан хўжаликнинг консерва цехида иш қизийди. 5. Қоқи тайёрлаш учун қурилаётган махсус сушилка ҳозирча Ўрта Осиёда ягона саналади.

ХУШХАБАРЛАР

Шовот канали соҳилида қудратли насос станцияси ишга тушди. Бу корхона лойиҳадаги қувватга етказилгач Урганчнинг янги уй-жой районлари ва янги корхоналарига икки баравар кўпроқ сув етказиб берилади.

●

«Ташсельмаш» заводининг Сирдарёдаги филиали янги маҳсулот — «Ўзбекистон» маркали тўрт қаторли пахта терадиган машиналарнинг вентиляторлари учун тасма чиқара бошлади. Корхона ҳозиргача «зангори кема»ларнинг деталларидан ўн беш хилини — бункерлар учун валлар, кронштейнлар, подшипник қопқоқлари ва бошқа деталларни ишлаб чиқаришни ўзлаштирди.

●

Жиззах химия заводи чўлқуварларга ўзининг асосий маҳсулоти бўлган пластмасса қувурларини етказиб бера бошлади. Бу ерда ана шу буюмларни ишлаб чиқарадиган автоматлаштирилган линия ишга туширилди. Мураккаб аппаратлар комплексини бор-йўғи икки киши бошқаради. Бу линия янги ерларда зовур чиқариш учун, химия ва кончилик саноати учун йилига камида 50 тонна пластмассадан ясалган қувурлар етказиб беради.

●

Мирзачўл-Олтой. Гулистон қурилиш техникумида ва Сирдарё педагогика институтида тузилган қурилиш отрядининг маршрути Мирзачўлдан Олтойгача етиб боради. Йигит-қизлардан юз киши уй-жой, чорвачилик бинолари, болалар муассасалари қуришда 200 минг сўм маблағни ўзлаштирадилар.

●

Наманган олмаси. Красноярск ўлкасига ана шу муаттар мева 20 та вагонга лиқ тўлдирилиб жўнатилди. Сибирь ўрмон кесувчилари ва геологлари, Қозоғистон randomly кончилари ва чўпонлари бу йил Наманган боғбонларидан 900 тонна мева оладилар. Ҳозир шу меванинг 200 тоннаси жўнатилди.

(ЎзТАГ).

БЕШ ЙИЛЛИК ПЛАН БАЖАРИЛДИ

Конимех районидаги «Конимех» давлат наслчилик заводи коллективи тайёрлов ташкилотларига 138 минг дона қоракўл тери, 24.950 тонна гўшт, 7.650 центнер жун топшириб ,беш йиллик план топшириқларини муддатидан илгари бажарди. Топширилган маҳсулотлар эвазига 1 миллион 800 минг сўм соф фойда олинди. Фидокор чорвадорлар йил охиригача яна 4.800 центнер гўшт, 730 центнер жун топшириш ҳақида оширилган мажбурият қабул қилдилар.

Шу кунларда завод қўйчилик фермаларида 75 минг бош қўй боқилмоқда. Хўжаликда чорва қишлови учун ем-хашак тайёрлаш, чорва биноларини ремонт қилиш ишлари тезкорлик билан олиб борилмоқда.

Ҳ. ҚОДИРОВ.

ЯНГИ СОВХОЗЛАР

Янгиқўрғон районида янги боғдорчилик ва узумчилик совхози ташкил қилинди. Совхозга «Ғалаба» номи берилди. Шунингдек, Чуст районида ҳам «Коммунизм» совхози барпо этилди.

О. ЖУМАНАЗАРОВ.

ЧЕТ ЭЛЛАРДА

ЯНГИЛИКЛАР · ХАБАРЛАР · ВОҚЕАЛАР

БХР ХАЛҚ МАЖЛИСИНИНГ БАЁНОТИ

СОФИЯ. (ТАСС). Фашизм устидан қозонилган ғалабанинг 30 йиллиги муносабати билан КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва Совет Иттифоқи ҳукуматининг қилган мурожаати жаҳонда биринчи социализм мамлакати — озодлик, мустақиллик ва социал тараққиёт, тинчлик ва халқаро хавфсизлик байроқдорининг тинчликка астойдил интилаётганлигини акс эттиради. Бу Мурожаатда баён қилинган ғоялар ва таклифлар барча халқларнинг ҳаётий манфаатларига жавоб беради. Болгария Халқ Республикаси Халқ Мажлисининг Софияда ўз ишини тамомлаган сессияси қабул қилган баёнотда шу ҳақда гапирилади.

Совет Иттифоқининг Улуғ Ватан урушида қозонган ғалабаси, деб таъкидлаб ўтилади баёнотда, социал ва сиёсий ўзгаришлар учун шарт-шароит вужудга келтирди, планетанинг қиёфасини ўзгартириб юборди. Халқаро муносабатларнинг тубдан қайта қурилаётганлиги кучлар нисбатининг тинчлик ва социализм фойдасига ўзгарганлиги натижаси. КПСС XXIV съезди қабул қилган Тинчлик программасини амалга ошириш йўлида Совет Иттифоқи ва социалистик ҳамдўстликдаги бошқа мамлакатларнинг ўзаро келишиб олинган изчил ҳаракатлари натижасидир.

Совет Иттифоқи халқаро кескинликни янада юмшатиш учун, давлатлар ўртасидаги тинч ҳамкорликни ривожлантириш учун курашни давом эттиришга қатъий қарор берганлигини яна бир марта исбот қилди. Совет Иттифоқининг, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси ва шахсан Марказий Комитет Бош секретари, халқаро коммунистик ва ишчилар ҳаракатининг атоқли арбоби Л. И. Брежневнинг узоқни кўрадиган доно ва изчил ташқи сиёсий йўли буни яққол ифода этади. Инсониятни халқаро майдонда янги муносабатлар йўлига ўтказишда Л. И. Брежневнинг хизмати каттадир.

Болгария Халқ мажлиси, дейилади баёнотда, Болгария Совет Иттифоқи ва социалистик ҳамдўстликдаги бошқа мамлакатлар билан ҳамкорликда Болқон ярим оролида, Европада ва бутун дунёда тинчликни, хавфсизликни ва ҳамкорликни мустаҳкамлашга қаратилган актив ва принципиал ташқи сиёсатни бундан буён ҳам ўтказаверади, деб яна таъкидлайди.

Бутун болгар халқининг хоҳиш-иродасини ифода этувчи БХР Халқ Мажлиси, деб таъкидлаб ўтилади ҳужжатда, КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва Совет Иттифоқи ҳукуматининг халқларга, парламентларга ва ҳукуматларга қилган Мурожаатини тўла-тўкис қўллаб-қувватлаётганлигини, хатарли «совуқ уруш» сиёсатига абадий барҳам бериш, бошқа халқлар ва бошқа давлатларнинг ички ишларига аралашишни тўхтатиш, барча куч-ғайратни инсониятнинг тинч келажагига, ер юзида узоқ давом этадиган мустаҳкам тинчликни таъминлашга ишонч муҳитини вужудга келтириш учун сарф қилиш ҳақидаги даъватига қўшилганлигини тантанали суратда маълум қилади.

Л. И. БРЕЖНЕВНИНГ СУҲБАТИ ТЎҒРИСИДА АМЕРИКА МАТБУОТИНИНГ ФИКРИ

Америка матбуоти КПСС Марказий Комитети Бош секретари Л. И. Брежневнинг Кремлда Америка сенаторлари делегациясини қабул қилганлигини кенг ёритмоқда.

«Нью-Йорк таймс» газетаси ва бошқа газеталар учрашув ижобий руҳда ва яхши вазиятда ўтди, бу учрашувда муҳим масалалар қараб чиқилди, деб таъкидламоқдалар.

«Нью-Йорк дейли ньюс» газетаси Л. И. Брежнев Америка сенаторлари делегациясини самимий табриклаганлигини қайд қилади. Учрашув тамом бўлганидан кейин сенаторлар ҳозирги вақтда томонларнинг ҳар бири бир-бирининг позициясини яхшироқ тушуна бошлаганлигини айтдилар.

АП агентлиги хабар беради: Л. И. Брежневнинг барча совет кишилари тинчликни истайдилар, деган сўзларига жавобан сенатор Х. Скотт Совет раҳбарини ишонтириб, американиклар ҳам шу истакка қўшиладилар, деди.

Информация агентликларининг мухбирлари учрашув қатнашчиларининг сўзларини қайд қилиб, Л. И. Брежнев ўз позициясида қаттиқ турди, аммо суҳбатни ўзига хос юмор билан дўстлик руҳида олиб борди, деб таъкидламоқдалар.

Матбуот сенатор Г. Хэмфрининг АҚШ сенати делегацияси қабул маросимидан ва Л. И. Брежневнинг сенаторлар билан олиб борган чуқур мазмунли суҳбатидан ғоят мамнун бўлди, деган сўзларини мисол қилиб келтиради.

(ТАСС, 3 июль).

МОЗАМБИК. Яқинда мустақилликка эришган Мозамбик Халқ Республикаси халқлари ҳаётида янги давр бошланди. Мамлакатда қишлоқ хўжалигига катта эътибор бериляпти, саводсизликни тугатиш учун кураш олиб бориляпти. Суратда: мамлакат озодлиги учун курашган партизанлар эндиликда деҳқонлар билан ёнма-ён далаларда меҳнат қилишяпти.

С. Кулик фотоси. (ТАСС).

ВСИП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

БУДАПЕШТ. (ТАСС). Бу ерда ВСИП Марказий Комитетининг Биринчи секретари Я. Кадар раислигида Венгрия Социалистик ишчи партияси Марказий Комитетининг кенгайтирилган пленуми бўлиб ўтди.

ВСИП Марказий Комитети ВХР Давлат мажлисига ўтказилган сайлов якунларини муҳокама қилиб, сайловга тайёргарлик ва сайловнинг ўзи сиёсий жўшқинлик вазиятида, барча сайловчиларнинг актив иштирокида ўтганлигини қайд қилди.

Венгер халқи сайловда партияга, Ватан Халқ фронтига ўзининг содиқ эканлигини намойиш қилди, ВСИПнинг ички ва ташқи сиёсатини, ривожланган социалистик жамият қуриш программасини якдиллик билан қўллаб-қувватлади.

ВСИП Марказий Комитетининг 1974 йил декабрь пленуми экономика соҳасида ўртага қўйган вазифалар бажарилаётганлиги пленумда таъкидлаб ўтилди. Капиталистик бозорларда нарх-навонинг ошаётганлиги билан боғланган ташқи иқтисодий шароитлар мураккаблашганлигига қарамай, асосий тармоқларда ижтимоий ишлаб чиқариш белгиланган суръатлар билан ривожланди. Кўпгина соҳаларда эса белгиланганидан ҳам тезроқ ривожланди. Халқнинг турмуш даражасини ўстириш программаси муваффақиятли равишда амалга оширилмоқда.

ВСИП Марказий Комитетининг пленуми Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар билан иқтисодий ҳамкорлик планли равишда ривожланиб бораётганлигини уқтириб ўтди. Социалистик мамлакатлар билан иқтисодий ҳамкорликнинг мустаҳкамланганлиги венгер меҳнаткашларининг меҳнатда муваффақиятга эришиши учун ишонч бағишламоқда.

ВСИП Марказий Комитети июнь ойида Будапештда бўлиб ўтган Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашининг XXIX сессияси ишига юксак баҳо берди. ВСИП ва ВХР ҳукумати венгер халқининг манфаатларига ва социалистик мамлакатлар халқларининг муштарак манфаатларига амал қилиб, дейилади пленум тўғрисидаги ахборотда, Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгаши аъзоси бўлган мамлакатларнинг иқтисодий ҳамкорлигини янада кенгайтириш, Социалистик иқтисодий интеграция комплекс программасини рўёбга чиқариш манфаатлари йўлида бундан кейин ҳам қўлдан келган ҳамма ишларни қилади.

ВСИП Марказий Комитети пленуми И. Хусар билан П. Лошонцини ВСИП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзолари қилиб сайлади.

ФЕЛЬЦИЛЛИН

Фельетон

Азиз шифокорлар. Сизларнинг инсонга кўрсатаётган беминнат хизматларингиз, ширин сўз билан бемор дардига даво бахш этишингиз, ҳатто керак бўлиб қолса, беморга жон фидо этишингиз ҳақида кўп мақтов гаплар ёзганмиз. Яна ёзаверамиз.

Узр, бу гал қўлга қалам эмас, шприц олишга тўғри келди. Баъзи бир «бемор» шифокорларни фельциллин билан даволамоқчимиз.

Фельциллин — яъни фельетон дориси шундай шифобахшки, уни қабул қилган ҳар қандай касал кўз очиб юмгунча отдек бўлиб кетади. Ман-ман деган фирибгарлар, қаллоблар, алдоқчилар-у, айғоқчилар, ғийбатчилар ана шу ноёб доридан шифо топишган. Шояд, бизнинг бугунги қаҳрамонларимиз ҳам фельциллиндан шифо топишса.

Келинг, фельциллин қудратини яна синаб кўрайлик. Қани, марҳамат ўртоқ Майрам Нурова.

Майрам Нурова ким ўзи? Нега фельциллин қабул қиляпти?

М. Нурова Паркент зонал касалхонасида ҳамшира акушерка бўлиб ишлайди. «Дунёни сел олса, баландлир жойим», — деган экан биттаси. Нурова ҳам худди шунақалардан. Арзон Хўжаев деган бир киши рафиқаси Соҳибани кеч соат бешларда касалхонага олиб келди. Олис йўл босишди. Улар яшайдиган Заркент қишлоғи қаерда-ю, Паркент қаёқда!

Соҳиба фарзанд кўриш олдида турибди. Дарди оғир. Она қорнидаги бола ноқулай жойлашган эди. Эр-хотин Нуровага бор гапни айтишди. Иккови нажот истаб, ҳамширага термулишар эди. Қани энди, Нурова тезгина ёрдам бера қолса! Беморни бир хонага ётқизгач, ўзи бамайлихотир юраверади. Вақт ўтгани сайин Соҳибанинг дарди оғирлашди. Нурова бепарво. Аёлнинг умр йўлдоши ўзини қаерга қўйишни билмайди.

— Барака топгур, синглим, бу аҳволда аҳволимиз нима кечади? Навбатчи врачни чақиртирсангизчи! Қани у?

— Вой-бу, намунча... ҳозиргина шу ерда эдилар... Ўйнаб юрмагандирлар...

— Сизлардан бирор нажот ололмайдиганга ўхшаймиз. Илтимос, «тез ёрдам» машинасини чақиринг.

Ҳамшира тағин шошилмади. Орадан аллақанча вақт ўтиб «тез ёрдам»га қўнғироқ қилди. «Тез ёрдам» ҳам шошилмасликда Нуровадан қолишмас экан. Уч-тўрт соат деганда аранг имиллаб етиб келди. Бемор Соҳиба Хўжаева унгача дард чекиб ётди. Тиббий ёрдам кўрсатиш у ёқда турсин, ҳатто рўйхатдан ҳам ўтказишмади.

«Тез ёрдам» беморни ярим кечага яқин Паркентдан 20 километр олисдаги «Правда» колхози касалхонасига олиб борди. Айтишга осон! Оғир аҳволда қолган бемор шунча йўлда не азобларни бошидан кечирмади экан?!

Соҳибани операция қилишди. Еттинчи фарзанд — жажжи қизалоқ дунёга келди.

— Сиз кетаверинг, хотинингиз операциядан яхши чиқди, — дейишди аёлнинг умр йўлдошига.

Арзон Хўжаев Заркентга — болажонлари ҳузурига суюниб қайтди.

Майрам Нурова қаламкашлар кашф этган ноёб дори — фельциллиндан анча шифо топди. Энди бу дори билан «Правда» колхозидаги касалхона акушер-гинеколог врачлари Л. Ан билан С. Ашуроваларни даволайлик.

Операциядан кейин бемор Соҳиба Хўжаевага қон қуйиш зарур бўлиб қолди. Бундай ўта масъулиятли ишни бажаришга киришишдан аввал беморнинг қон группаси аниқланади. Ўшанда заррача янглишдингми, тамом! Л. Ан билан С. Ашуровалар янглишганда ҳам унақа бунақа янглишишмади. Соҳибага бошқа группадаги қон берилди. Беморнинг аҳволи тағин оғирлашди. Шу пайтда уни кўздан кечирган ҳар қандай одам қуйилган қоннинг бошқа группада бўлганлигини пайқаши турган гап эди. Врачларга келганимизда, буни сезмасликлари асло мумкин эмас. Лекин, минг афсуски, чаласавод Л. Ан билан С. Ашуровалар яна янглишишди. Орадан икки кун ўтгач, Соҳиба Хўжаевага ўзлари қуйган ўша группадаги қондан тағин қуйишди.

Шу йилнинг биринчи мартида С. Хўжаеванинг аҳволи бутунлай ёмонлашди, юрак уриши сусташган эди. Учинчи март куни томирини қирқиб, дори юборишди. Қани, нафи тегса?!

Тошбағир «врачлар» шунчалик тубанликка бориб етишдики, ўлим билан юзма-юз олишаётган беморга ўзларида бор бўлган дорини раво кўришмади. С. Ашурова Соҳибанинг эри қўлига рецепт тутқазди:

— Мана бу дорини қаердан бўлса ҳам топиб келасиз.

— Хўп...

А. Хўжаев зудлик билан Тошкент шаҳрига етиб келди. Кирмаган дорихонаси, сўраб-суриштирмаган таниш-билишлари қолмади. Охири зарур дорини бир ердан топди-да, касалхонага етиб борди. Афсус, вақт ўтган эди.

Оғир аҳволда ётган Соҳиба Тошкент шаҳридаги 16-касалхонага олиб келинди. Бу ерда ҳам унга бояги доридан керак бўлиб қолди. «Правда» колхози касалхонасида борлигини кимдандир эшитган А. Хўжаев ўша ёққа югурди. Жаззаси 10 сўм экан! Виждонини 10 сўмга сотган бир «врач» (А. Хўжаев унинг номини эслай олмади) қизил червонни олдию, дорини унинг қўлига тутқазди.

— Ўзларида бор экан-у, мени тентиратиб қўйишди, шу дори учун ўн сўм эмас, вақтида топилганида жонимни ҳам берардим, — дейди Соҳибанинг умр йўлдоши. — Афсуски, беришмади.

16-касалхона шифокорлари кўп ҳаракат қилишди. Лекин Ан билан Ашурова йўл қўйган хатоликни тузата олишмади. Етти гўдакнинг онаси кўз юмди.

Тошкент область, Юқори Чирчиқ район марказий касалхонаси бош врачи А. Анорбоева шошилиб қолди. Нима қилиш керак?! Ан билан Ашуроваларга зудлик билан қаттиқ ҳайфсан эълон қилди-да: «Боринглар, қон қуйишни ўрганиб келинглар!» — деб бир институтга малака оширишга жўнатди.

Майрам Нурова ҳам Анорбоеванинг марҳаматидан қуруқ қолмади. Анорбоева унга қаттиқ ҳайфсан эълон қилди. Марҳум С. Хўжаева воқеасига алоқадор бўлган бошқа шахслар ҳам шу тақлидда жазоланган бўлишди.

«Нўноқ ёзувчи, чала рассом, истеъдодсиз артист бўлиши мумкин. Аммо ёмон шифокор бўлиши асло мумкин эмас. Бу — жиноят», — деб ёзган эди атоқли совет медицина олимларидан бири.

Ҳа, Ан билан Ашуровалар кечирилмас гуноҳ, тўғрироғи, жиноят қилишди.

Фельциллинимиз шифокорлар номига доғ туширган Ан билан Ашуроваларга қанчалик наф берганини тегишли ташкилотлар аниқлашади.

Усмон ЮСУПОВ.

СОЦИАЛИЗМ ОДИМЛАРИ

ҲАМКОРЛИК САМАРАСИ

ВАРШАВА. Польша электрон саноати буюмларини экспорт қилиш анча кўпайганлиги Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар ўртасидаги мустаҳкам ҳамкорлик негизларидир. Социалистик мамлакатлар Польша электрон саноати маҳсулотининг энг йирик харидоридир. Бу мамлакатлар шу соҳани ихтисослаштириш ва кооперативлаштириш ҳақида Польша билан узоқ муддатли шартнома ва битимлар тузишди. Булар орасида Совет Иттифоқи, Германия Демократик Республикаси ва Чехословакия асосий ўринни олади.

ВДРДА ҚУРИЛИШ ИШЛАРИ

ХАНОЙ. Вьетнам Демократик Республикасининг бинокорлари шу йилнинг биринчи ярмида 360 объектни — айрим корхоналар, йирик цехлар, устахоналарни фойдаланиш учун топширишди.

Шимолий Вьетнамдаги корхоналарда меҳнат унумдорлиги ярим йил ичида қарийб 5 процент кўпайди. Совет мутахассислари бу ишда катта ёрдам бермоқдалар. Улар замонавий ишлаб чиқаришнинг илғор методларини Вьетнамдаги техника кадрларига ўргатмоқдалар.

КУБАДА КЎП ДАРАХТ ЎТҚАЗИЛМОҚДА

ГАВАНА. Кубада ўрмон бойликларини сақлаш ва кўпайтиришга катта эътибор берилмоқда. Мамлакатда революция ғалаба қилганидан кейин коммунистик партия ва революцион ҳукуматнинг тинмай қилаётган ғамхўрлиги туфайли салкам 600 миллион туп дарахт ўтқазилди.

Кубада ўрмон бойликларини сақлаш ишлари социалистик мамлакатларнинг ва аввало Совет Иттифоқининг ёрдами билан амалга оширилмоқда. Ўрмон куни байрами ўтказилиши муносабати билан Куба Компартияси Марказий Комитети секретариатининг аъзоси Хорхе Рискет яқинда сўзлаган нутқида мамлакатда ишлаётган совет мутахассисларининг ёрдамига юксак баҳо берди.

ЭНЕРГЕТИКА БАЗАСИ КЕНГАЙМОҚДА

БЕЛГРАД. Хорватия республикасининг саноат марказларидан бири Сисак шаҳрида янги иссиқлик электр станцияси қурила бошланди. Бу станциянинг қуввати 210 минг киловаттга боради. Станция қурилиши билан бир вақтда ҳозир ишлаб турган «Сисак» ТЭЦини анча кенгайтириш соҳасида ҳам иш олиб борилмоқда. 1976 йилда бу станциянинг қуввати 420 минг киловаттгача оширилади. Ҳар икки станцияда Совет Иттифоқида ишлаб чиқарилган турбоагрегатлар ўрнатилади.

(ТАСС).

МОТАМСАРО БАЙРАМ

ТОКИО, (ТАСС мухбири). Шу кунларда Хиросима шаҳрининг марказий кўчалари гул шодалари билан безатилган, магазинларнинг деворларида ялтироқ зар иплар осилиб, бутун витринани ўраб турибди. Бутун Японияда бўлгани каби бу шаҳарда ҳам беш анъанавий байрамнинг бири —«Тўқувчи қиз байрами» — Танабата мацури» нишонланмоқда.

Одатда айрам кунлари боғчаси бўлган японлар хушбўй ҳид тарқатувчи нарсаларни ёқиб қўядилар, ранг-баранг қоғозларга ўзларининг эзгу ниятларини картошка баргидан олинган шудринг аралаш туш билан ёзадилар.

Хиросимадаги «Тюгоку симбун» газетасининг хабарига қараганда, бу йилги «Танабата мацури» «Кираверсин давлат, чиқаверсин фалокат!» деган шиор остида ўтмоқда. Талаб қисқариб бораётганлиги сабабли жуда оғир аҳволда қолган савдо компаниялари ишлаб чиқариш депрессияга учраганлигидан чўчиб, ўз ҳамёнларини эҳтиёт қилиш пайига тушган кишиларни харид қилишга мажбур этиш учун «Танабата мацури»дан фойдаланишга интилмоқдалар.

Аммо савдогарларнинг уринишлари беҳуда кетмоқда. Бирмунча юриша бошлаган олди-сотди май ойида яна сусайиб қолди.

В. ЗАЦЕПИН.

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

⊙ БРЮССЕЛЬ. «Умумий бозор»-га аъзо бўлган мамлакатларда нарх-наво тўхтовсиз ошиб бормоқда. Европа ҳамжамиятлари комиссиясининг бу ерда эълон қилинган маълумотларига кўра, 1974 йил май ойидан шу йилнинг май ойигача нарх-наво Англияда 25 процент, Ирландияда 24,5 процент, Италияда 19,7 процент, Бельгияда 13,7 процент, Францияда 12,1 процент, Голландияда ва Люксембургда 10,1 процент ва Германия Федератив Республикасида 6,1 процент ошган.

⊙ МЕХИКО. Бу ерда Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Халқаро хотин-қизлар йили доирасида ўтказилган жаҳон конференцияси «Мехико декларацияси»ни қабул қилиш билан ўз ишини тамомлади.

Бу анжуманнинг ишида юздан ортиқ давлат, шунингдек 20 га яқин халқаро ташкилот ва Бирлашган Миллатлар Ташкилоти ихтисослаштирилган муассасаларининг вакиллари қатнашди. Улар хотин-қизларни камситишга барҳам бериш ва уларни сиёсий, иқтисодий ишларда ва жамоат фаолиятида актив қатнашишга қаратилган муҳим тадбирларни белгиладилар. Конференция хотин-қизларни тўла озод қилмоқ учун тинчлик ва халқлар ўртасида ҳамкорлик бўлиши, кескинлик ўчоқлари тугатилиши, ирқчилик, мустамлакачилик ва фашизм тугатилиши зарур ,деб таъкидладилар.

⊙ ЛАГОС. Анголани озод қилиш йўлидаги халқ ҳаракатининг раиси Агостиньо Нето қуйидагиларни айтди: Анголадаги вазият нормаллашди ва учта озодлик ҳаракатининг тарафдорлари мамлакатда тинчликни тиклаш тўғрисида Кениянинг Накуру шаҳрида имзоланган битимга риоя қилмоқда.

⊙ БУЖУМБУРА. Республика президенти Мишель Мичомберо Бурунди аҳолисининг мамлакат тараққиёти манфаатларини кўзлаб, миллий бирликка ва меҳнат қилишга даъват этди. У Бурунди мустақиллигининг 13 йиллиги муносабати билан Ругида ўтказилган митингда нутқ сўзлади. Мишель Мичомберо ўз нутқида мустақилликка эришиш йўлидаги кураш тарихига тўхталиб ўтди. У 1959 йилда ташкил этилган Бирлик ва миллий тараққиёт партияси мамлакат озодлиги ва мустақиллиги йўлидаги курашда жуда катта роль ўйнаганлигини таъкидлади.

⊙ ДОРУССАЛОМ. Танзаниянинг пойтахтида ҳар йили ташкил этиладиган савдо ярмаркаси очилди. Бу ярмарка Танганьика Африка миллий иттифоқи ҳукмрон партияси ташкил этилган куннинг 21 йиллиги муносабати билан уюштирилди.

Ярмарканинг ишида бир қанча чет мамлакатлар, шу жумладан Совет Иттифоқи ҳам қатнашмоқда.

(ТАСС).

ТАНҚИДДАН КЕЙИН

«БУ РАСМИЯТЧИЛИК ЭМАСМИ?»

Газетамизда ана шу сарлавҳа остида босилган («Совет Ўзбекистони» 3 апрель) танқидий мақола юзасидан Ўзбекистон КП Хоразм область комитети қуйидагиларни хабар қилади:

Мақола Хонқа район партия комитети бюросида муҳокама қилиниб, танқид тўғри деб топилди. Коммунистларнинг таклиф ва мулоҳазаларини амалга оширишда ўзи бўларчиликка йўл қўйган Хонқа пахта тозалаш заводи, колхозлараро қурилиш бошқармаси, «Хоразм» колхози бошланғич партия ташкилотларининг секретарлари Я. Хожиев, О. Душамов ва Э. Ишчанов ўртоқлар қаттиқ жазоландилар.

Булардан ташқари бюрода район партия комитети бўлимларига коммунистларнинг танқидий мулоҳаза ва таклифларининг амалга оширилиши устидан назоратни кучайтириш ва бошланғич партия ташкилотлари фаолиятини янада ошириш чоралари кўрилди.

САНЪАТДА КАМОЛ ТОПАЁТГАНЛАР

ЁШЛИК АНСАМБЛИ

Биз Юқори Чирчиқ районидаги «Политотдел» колхозининг вокал чолғучилар ансамбли — «Чинчук» ҳақида ҳикоя қилмоқчимиз.

«Чинчук» корейсча сўз бўлиб, «ёшлик» дегани. Бундай ном ансамблга ҳар жиҳатдан ярашади. Аввало, шу жиҳатдаики, ансамблнинг ўзи ҳали ёш, ташкил этилганига атиги бир неча йил бўлди. Лекин, ёш бўлишига қарамасдан, унинг анкетаси анча мазмундор: «Чинчук» — 1971 йилдан бери халқ ансамбли унвони эгаси. Совет ёшлари Бутуниттифоқ фестивали лауреати. Бутуниттифоқ телевидениеси «Навқирон овозлар» конкурси дипломанти. Фашистлар Германияси устидан қозонилган Буюк Ғалабанинг 30 йиллиги шарафига ўтказилган ҳарбий-ватанпарварлик қўшиқлари республика фестивали лауреати. Иккинчидан, ансамбль қатнашчиларининг ўзи — бадиий раҳбари Валентин Кимдан тортиб барчаси — ёшлар. Ҳаммаси бўлиб 15 киши. Ҳар хил касб эгалари — монтажчилар, шоферлар, слесарлар, электрчилар, спортчилар, ошпазлар, оддий колхозчилар... Улар турли миллат фарзандлари — рус, ўзбек, корейс, қозоқ, татар... Бу ёшлар ҳар оқшом, кундузги қизғин меҳнатдан кейин коржомаларини елкадан ечиб, колхоз маданият саройига ошиқадилар. Уларни бу кошонага етаклаб келган куч—санъатга, қўшиққа, музикага муҳаббат.

Ансамбль репертуари ранг-баранг: «Чинчук» қатнашчилари совет ва чет эл қўшиқлари, ўзбек, корейс ва қозоқ халқ қўшиқлари ҳамда куйларини ижро этадилар. Лекин ансамбль танлаган бу турли эллар ва қитъалар қўшиғининг марказий темаси — ёшлик, инсон умрининг олтин фасли. Ана шу фаслнинг бахтиёр туйғулари, ёшликнинг нурафшон уфқлари, келажак ҳақидаги нурли орзу ва хаёллар, кураш ва меҳнат, мана, «Чинчук» хонандалари нималар ҳақида куйлайдилар!

Ансамбль колхознинг дала шийпонларида, мактабларда тез-тез бўлади. Бундан ташқари, улар Тошкент областининг районлари ва шаҳарлари, заводлар ва фабрикалар, колхозлар ва совхозларнинг клубларида кўпгина концертлар бердилар. Ҳамма ерда ва ҳар гал «Чинчук» — ёшлик ансамблининг хушчақчақ, қувноқ, оҳангдор қўшиқлари ва рангин оҳангларини олқишлар билан қарши олдилар. Ансамбль энди республикамизнинг бошқа шаҳар ва қишлоқлари бўйлаб биринчи ва катта гастролларга шайланмоқда.

— Айрим хўжаликларда халқ бадиий ҳаваскорлигига етарли аҳамият берилмайди,— дейди ансамбль бадиий раҳбари Валентин Ким, — лекин бизнинг «Политотдел»да халқ талантларининг равнақ топиши йўлида ҳамиша ғамхўрлик кўрсатиб келинмоқда. Колхоз раҳбарлари концертларимизга тез-тез келиб туриш билангина чекланиб қолаётганлари йўқ. Улар ансамблимизнинг репертуари, концерт программаларини тузишда ҳам бизга яқиндан маслаҳатгўй бўлиб турадилар. Ансамблимиз қатнашчилари шу ишончга лойиқ бўлишга ҳамиша ҳаракат қилмоқдалар.

«Чинчук» ансамблининг келажаги порлоқ. У қўшиқ ва музика санъатининг янги довонлари, маҳоратнинг янги уфқлари сари боряпти.

«Политотдел» колхозида «Чинчук» ансамблидан ташқари яна бир неча ҳаваскорлик коллективлари бор.

— 1960 йилда, — дейди колхоз партия ташкилотининг секретари Василий Семёнович Пак, — композитор Пак Ендин ташаббуси билан колхозда бадиий ҳаваскорлик тўгараги ташкил этилганди. Унда бор-йўғи 20 киши қатнашар эди. Ҳозир колхозда 300 дан кўпроқ ёшлар колхоз маданият саройи қошида ташкил этилган хореографик студияда, рақс ансамблида, болалар музика мактабида, ниҳоят, «Чинчук» вокал чолғу ансамблида санъат машғулотлари билан банд. Колхозимиз аҳолиси 13 минг кишидан кўпроқ. Мана шу одамларнинг бахтли яшаши, фаровонлиги, қобилиятларининг равнақ топиши учун кураш колхоз правлениеси ва партия ташкилоти фаолиятининг асосий моҳиятини белгилайди.

«Политотдел» колхозининг барқ уриб турган чиройи, йил сайин юксалаётган экономикаси, одамлар ҳаётида юз бераётган ажойиб ўзгаришларни кўриб, бу сўзлар шунчаки сўз эмаслиги, балки амалий иш ифодаси эканлигига чуқур ишонч ҳосил қиласиз.

М. САФАРОВ.

Суратда: ансамбль қатнашчилари, корейс халқ куйларидан бирини ижро этишмоқда.

А. Мальцев фотоси.

ЯНГИЛИКЛАР ВОҚЕАЛАР ФАКТЛАР

130 АДРЕСГА

Янги харидорлар — Грузия, Арманистон ва Литва савдо корхоналари Наманагандаги шойи газлама комбинатига 50 миллион сўмлик маҳсулот буюришди. Бу комбинат Москвадаги республикалараро улгуржи савдо ярмаркасида муваффақиятли равишда қатнашди. 1976 йилда Наманган газламаси тўққизта иттифоқдош республикадаги 130 адресга жўнатилади.

МЕВА-САБЗАВОТ КОНСЕРВАЛАРИ

Нукусдаги мева-сабзавот консерва заводида биринчи бўлиб олча ва ўрикни қайта ишлашга киришилди. Бу ерда янги ҳосилни қайта ишлаш мавсуми бошланди. Бу йил корхона магазинларга маҳсулотнинг йигирма турини етказиб берадилар. Бу ерда катта совутиш цехини қуриш тугай деб қолди. Бу цех корхонанинг бир меъёрда ишлашига ёрдам беради — мева консервалари қиш мавсумида ҳам ишлаб чиқариладиган бўлади.

АСАРЛАР КЎРИГИ

Ўзбек мўйқалам усталари Жиззахда ўз асарларини намойиш қилмоқдалар. Республикада хизмат кўрсатган санъат арбоблари К. Эминов, В. Фадеев, рассомлар Ғ. Абдураҳмонов, К. Богодухов, ёш сураткашлар Е. Чистов, Р. Гоголаев ва бошқалар бу ерда ўзларининг 60 дан кўпрок суратларини кўрсатмоқдалар.

ЗАВОДЛАР ҚУРИЛМОҚДА

Қўнғиротда янги завод қурилиши ҳозирдаёқ авж олдириб юборилди. Корхона ёш саноат марказидаги кўпгина қурилишлар учун темир-бетон буюмлар ишлаб чиқарадиган бўлади. Автомобилларни ремонт қиладиган бошқа корхона ҳам барпо этилмоқда. 24-кўчма механикалашган колонна қурувчилари бу корхонани шу йилнинг тўртинчи кварталида фойдаланишга топшириш ниятидадир.

АҲОЛИГА ҚУЛАЙЛИК

Термизда қурила бошлаган ательеда ҳар қандай уй-рўзғор машинасини ремонт қилиш мумкин. Бу корхонада ишчилардан 200 киши йилига бир миллион сўмлик ҳажмида иш бажариб, [illegible]

ҒАЛЛАОРОЛ МИНЕРАЛ СУВИ

Ғаллаорол районида якинда аниқланган шифобахш манбалар базасида санатория типидаги терапевтик шифохона ташкил қилинди. Бу ерда бод, полиартрит, турли асаб касалларига йўлиққан беморлар даволанади.

ХАЛҚАРО ХОТИН-ҚИЗЛАР ЙИЛИ МУНОСАБАТИ БИЛАН

ЗАМОНДОШ БИЛАН СУҲБАТ

ҚАЙТМАСИН У КУНЛАР...

«Чексиз кўк тоқларида
қалдироқ қарсиллаши,
Қалдирғоч қайтибди-да...»

Ҳа, қалдирғочлар қайтдилар яна... Ҳар баҳор шу такрор. Ҳар баҳор уватларга тизилган қалдирғочлар чуғурига қулоқ тутганимда энтикиб оламан, сўнг маҳзун хаёллар гирдобига олади мени.

— Ҳа, қалдирғочлар қайтди, юртимизда баҳор. Чечаклар чирой очиб олам яшармоқда, одамлар ҳам. Лекин, лекин бунинг маҳзунлиги неда?

— Ҳа, чечаклар чирой очди. Лекин синглим, сиз чечаклар ўсган қабрларни, унутилмас дардларни чечаклардай сочиб кетган уруш офатларини кўрмагансиз. Ана шу қалдирғочларга қаранг-а. Улар яшашга, сарбаланд парвоз қилишга шайланган тинчлик қушлари. Лекин улар ўқлар, порохлар дуди билан қопланган осмонларда эркин парвоз қилолмайдилар.

— Маҳзун хаёлларингизнинг боисига тушундим чоғи.

— Йўқ, ҳали. Мен қанотлари қайрилган, ғунчалигидаёқ узиб ташланган норасталарни сўзлаб берганимча йўқ...

— 1942 йил. Ўшанда ҳам баҳор қулф ураётган чоғлар эди, — ҳикоя қила бошладилар суҳбатдошим. Қалдирғочларнинг чуғури, гўдакларнинг, оналарнинг фарёди тўлқинига кўмилиб кетди. Ўқлар зарбидан қалдирғочлар бўғотлардан қулаб тушдилар. Қишлоқнинг юзлаб болаларини оналари билан чечаклар унган сайҳонга ҳайдаб келтирдилар. Ўртага катта гулхан қаладилар. Оналарни гулхан атрофига тизиб қўйиб, уларнинг кўз ўнгида болаларини бирма-бир гулханга отдилар. Ҳа, ўшанда ҳам баҳор эди. Ундай баҳорларнинг қайтмагани маъқул. Йиллар ўтди... Тарих саҳифаларига қонли ҳарфлар билан битилган бу мудҳиш воқеа ҳайкалтарошлар олдига энг муҳим мавзу сифатида қўйилди. Ҳазон бўлган чечаклар, қонлар, фарёдлар аралаш буриқсиган гулхан, хушидан кетиб йиқилган оналар руҳиятини мужассам этувчи ансамбль устида узоқ бош қотирдилар. Йўқ, у кунлар кураш тўлқинларида оқиб кетмади, куёш нурлари билан ботиб ҳам кетмади. Шундай бир улуғвор бир мангулик асари бўлиб тикландики, ҳозирда уни бутун ер юзи билади. Сора опа СССР Давлат мукофоти комиссиясининг аъзоси сифатида асарни жуда юксак баҳолади. У комиссия аъзоси сифатидагина эмас, тинчликсевар оналарнинг вакили сифатида жуда тўғри тушунди, таъриф эта билди.

Санъаткор шу қадар тўлқин, шу қадар катта ҳаяжон билан сўзлар эди. Гўё саҳнада кўз ўнгимда ўқ овозлари гумбирлар, порохларнинг ҳиди нафасимни бўғарди. Юрагимда замин юки ётгандай энтикиб кетдим, кўзларимдан ёш тирқираб кетди, хаёлим қаёқларга учди, ноҳуш қолдим:

Қалбимда ҳувиллаб ётар бир
қабр
Эзилган сочимдай тирқирар
хаёл.
Ҳеч инсон бунчалик кўрмасин
жабр
Бундай тақдирларни учирсин
шамол.

Уруш қулоч ёйган ҳамма шаҳарлардан болаларни зудлик билан фронт ичкарисига эвакуация қила бошладилар...

Аёл қалбидаги жунбушни, аёл кўзларидаги ғазаб учқунини, аёл кўксидаги ўксиниш фарёдларини тингламаган инсон олам ташвишларини қаёқдан ҳис эта олсин.— Вокзал тўла одамлар оналар, боболар. Вагонларнинг эшиги очилиб қўрқувдан болаларнинг ҳайратомуз нигоҳларини қандай тасвир этай, — дейди Сора опа. Боболар ҳовучида туршак, бувилар қўлида ёғли кулча, келинчаклар кўзида меҳр билан қарши олдилар уларни.

Елизавета Яковлевна Сухаревская деган санъаткор аёл қизи билан Сора опаникидан бош паноҳ топди... Елена Михайловна билан Розенблюм исмли подполковник ҳарбий врачга, Несмиянов деган полковникка ҳам уйидан хоналар ажратиб берди. Елена Михайловна 25-болалар уйига директор бўлиб ишга жойланди. Сухаревская билан Сора опа болаларга ғамхўрлик қилиш, уларга кийим-кечак, озиқ-овқат етказиб бериш ишлари билан овора бўлиб кетдилар. Наманган, Андижон ва бошқа шаҳарлардаги болалардан тез-тез хабар олиб турдилар. Ёқилғи етишмас, озиқ-овқат масаласи жуда мушкулликлар туғдирарди. Лекин фронт орқасида қолган аёллар, оналар бор кучини, муҳаббатини, бош бардошини, пешона терини далага тўкди, она тупроққа бахш этди. Оналар меҳридан буғдойлар ўсди, бошоқлар шовуллади, тегирмонлар ҳаракатга келди. Оналар, қизлар буюк фронт сарҳадларини ҳам, мамлакат ичкарисини ҳам нон билан, дон билан таъминлай олди. Бу қудрат, бу салоҳиятни улар, она юртга, она заминга муҳаббатдан, инсониятга меҳр шафқатдан олдилар. Эрлари, ўғиллари халок бўлди, чидади аёллар. «Қора хат» ушлаган қўллар қалтиради, тиззалар бемадорликдан букилди, кўзлар изтироблардан усрук тортдилар, ҳижрон дардидан фарёдлар чекди улар... Лекин, лекин меҳнатдан, она халқ, азиз юртдошлар учун фронт учун меҳнат қилмоқдан тўхтамадилар. Сабри, тоқати, нафрати ҳам бир жаҳон бўлган аёлларимиз бу урушнинг жаҳонларга тенг кулфатларини ҳам елкаларида даст кўтара олдилар. Юрт ичкарисига юборилган болаларнинг боши силанди, уларнинг кўнгли чўкмади асло.

— Наманган шаҳрида, театр ёнидаги катта майдонда мажлис ўтказиш учун тўпландик, — деб ҳикоя қилдилар Сора опа. — Биз ота-оналарга мурожаат қилмоқчи, болаларга ғамхўрлик қилишни илтимос қилмоқчи эдик. Ҳеч ҳожат қолмади Болажон халқимиз болалар учун жон фидо қилишга ҳам қодир халқ эканига яна бир бор инондим. Жуда кўп болалар хонадонларга, қолганлари эса интернатларга жойлаштирилди. Улар учун барча шароитларни яратдик.

Катта Фарғона канали. Фарҳод қурилиши майдонларида Сора опалар группаси туну-кун хизмат қилдилар, оқшомлари эса «Бой ила хизматчи», «Бургутнинг парвози» пьесаларидан саҳналар ижро этар, қурувчиларнинг кўнглини кўтарар эдилар. Улуғ Ватан уруши йилларида Украинанинг «Франко» театри ва Москванинг «Ленин комсомоли» театрлари Тошкентга кўчиб келиб иш бошлади. Рус, украин ва бошқа қардош санъаткорлар билан ўзбек саҳнасининг усталари ўртасидаги ўзаро ҳамкорлик натижасида қатор ўлмас саҳна асарлари яратилди. Улуғ Ватан уруши йилларида Ўзбекистонда яшаб, ижод этган москвалик олим ва ёзувчи, ўзбек совет адабиёти ва санъатининг жонкуярларидан бири А. И. Дейч Ҳамза номли театр спектакллари ҳақида ёзар экан, Сора Эшонтўраева ижодига тўхтамай ўтолмайди. Мана А. И. Дейч нима деб ёзади: «Жаҳон драматургиясида яратилган аёллар образи орасида Офелия образи энг мураккаб образлардан бири. Унда аёллик латофати ва нафосати, соддадиллик ва маккорлик уйғунлашиб кетган. Сора Эшонтўраева ёркин, жозибали, хотирада қоладиган образ ярата олган». Москва томошабинлари ўзбек актёрларини — Аброр Ҳидоятов — Гамлет, Сора Эшонтўраева — Офелияни биринчи кўргандаёқ бир умрга севиб қолдилар. Негаки, Шекспир асаридаги ролларни ижро этган актерлар етуклик имтиҳонидан муваффақиятли ўтдилар. Сора опа бир нарсани эслаб табассум қилдилар ҳозир.

— Украин шоири Максим Рильскийни биларсиз, — сўраб қолдилар.

— Ҳа, бизлар уни севиб ўқиймиз, севиб таржима қиламиз.

Украин шоири Сора опани «Гамлет» спектаклида роль ўйнаганини кўрмаган. Лекин у Офелиянинг ақлдан озиш қисмини ўзбек тилида ёд ўқиб берганида украин шоир бош тебратиб, мафтунлик изҳор этди, беихтиёр Леся Украинканинг Офелия ҳақидаги шеърини украинча ўқий бошлади. Икки санъаткор — қалам ва саҳна соҳибининг кўзида севинч ёшлари, меҳр ёшлари йилтиради...

Суронли йиллар, оловли йиллар дафтарини хотиралар саҳифасини варақлаган билан адо бўлармикин? Жангга кетиш олдидан жонажон халқи олдида таъзим айлаб, қасамёд этиш билан бирга Алпомиш тўғрисидаги қаҳрамонлик қўшиғини эшитиш истагини билдирган йигитларимиз энди жанг майдонларидан туриб Жамиланинг садоқат тўғрисидаги монологини, Гулининг муҳаббат тўғрисидаги юрак сўзларини эшитиш ниятида хат йўллашардилар. Бундай хатлар театр архивида Сора опанинг альбомларида жуда кўп. У фронт орқасидаги госпиталларда ётган ярадор жангчиларнинг жуда кўплаб хатлари, илтимослари билан госпиталларга бориб турар. улар учун тез-тез «Шинель», «Она» ва жуда кўп жанговар шеърларни ёд ўқир, монологлар ижро этарди. «Фронтга совға» концерт программаси тузилди. Сора опа бу программада ҳам вафодор ёр, ҳам мунис она ҳам йигитлар ўрнида дастгоҳлар измини тутган қиз, пахтакор жувон қалбини изҳор этувчи, жангчиларга етказувчи образларни ижро этди. «Ғалабага ишонч», «Жангчиларга мадад», «Тинчлик муқаррардир» деган шиор остида ўтувчи бундай концерт программалари фронт орқасидаги шаҳарларда катта стадионларда ўтарди. 1942 йили Сора опалар Эронга жўнашди. Теҳронда, Машҳадда ва жуда кўп шаҳарларда Совет Армияси жангчилари учун концертлар намойиш қилдилар. Ана шундай сафарларнинг бирида поездда Сора опа Исфира исмли грузин қизни учратиб қолади. Ҳеч кимсасиз қизни ўзи билан олиб келади. Исфира Сора опалар уйида яшарди, ўша ердан фронтга кўнгилли бўлиб жўнаб кетди, партизанлар отрядига қўшилгани ҳақида Ўзбекистонга «она»сига хатлар йўллаб турди. Йилларнинг карвони ўтдилар. Ўқларнинг овози тиндилар. Яқинда Сора опа қизи Исфирадан хат олди: — Ғалабанинг 30 йиллиги арафасида турибмиз. Урушнинг энг оғир дамларида менга бошпана берган онажоним Сизга ўзбек халқига раҳмат! Бир умр ёдимдасиз. Уйлик, жойлик бўлдим. Рўзғор эгасиман. Урушнинг не-не оловли сўкмоқларидан соғ омон ўтдим. Лекин дилимда жароҳат қолган экан. Ҳозир беморлик тўшагидаман. Сизни, онамни бир кўриш умидида хат йўлловчи қизингиз Исфира...»

Тинчлик учун кураш, тинчликнинг жаҳон бўйлаб барқарор бўлишини таъминлаш борасида қилаётган ишларимиз ҳам сўзлашга арзигулик халқимиз бу муқаддас ишга — тинчлик комитетига раҳбарлик қилиш ишини Сора опамизга ишониб топширган. Грецияга ёрдам, араб халқига ёрдам, Вьетнамдаги вайрон бўлган қишлоқларни тиклаш, очларга овқат-озиқ, кийим-кечаклар етказиб бериш ишига ҳисса қўшиш Ўзбекистонимизнинг ҳам, халқимизнинг ҳам саховатли ишларидан биридир. Комбинатлар, колхозлар ихтиёрий равишда маблағлар ажратиб, тинчлик фондига юбормоқдалар. Ўзбек халқининг тупроғидай мўлу-кўл саховатига дарёларидай сертўлқин меҳри қуёш ёғдуларидай мўл-мурувватига яна бир бор таъзим айлагинг келади. Ҳидоятовлар оиласи ўзлари жамғарган пулни тинчлик фондига ҳадя этди. Содда, танти аёлларимиз, оташ бағир оналаримиз, бувиларимизни айтмайсизми. Тилла сирғалар, узуклар, тилла қошлар ҳам юбориб туришади, — деб кулиб юбордилар Сора опа.

Яйловларимиз яшил, водийларимиз серҳосил, шаҳарларимиз обод, юртимиз бахт юрти. Бахт юрти, бахт эгалари ўз бахти билан, ўз осудалиги билан хотиржам эмас. Жаҳонлар сукунати бузилмаслигини ҳам ўйлайди. Негаки, биздаги осудаликлар ҳам суронлардан сабоқ олган осудаликдир. Халқимиз буни яхши билади. Шунинг учун ҳам ҳар куни ўнлаб олис музофотлардан кутлуғ дестурхон ёзиб муаззам меҳнат даргаларидан, саховат эгаларидан тинчлик комитетига хатлар, ҳадялар, таклифлар келиб турибди. Булар шубҳасиз Сора опамизнинг кутлуғ жамоатчилик ишларининг натижасидир. Жаҳонда тинчлик барқарор бўлсин! Уруш баҳорлари, уруш кузаклари қайтмасин!

Эътибор ОХУНОВА.

ДОНОЛАР НАЗАРИДА:

МЕҲНАТ

ЭЗОП:

Одамларнинг ҳаққоний бойлиги — уларнинг меҳнат қила олиш қобилиятидир.

* * *

ПИФАГОР:

Ҳайкални қиёфа белгилайди, инсонни — унинг меҳнати.

* * *

САЪДИЙ:

Уз меҳнатидан нон еган киши,
Ҳотам миннатидан озод ёз-қиши.

* * *

ФИРДАВСИЙ:

Нелар афтин босмас замонлар
қули,
Фақат икки нарса билмайди ўлим:
Қаҳрамоннинг иши, дононинг сўзи,
Кўрар яна қанча асрлар юзин!

* * *

АЛИШЕР НАВОИЙ:

Деҳқонки дона сочар, ерни ёрмоқ била ризқ йўлин очар... Қўши икки ҳам зўр паҳлавон, юнига бўюнсунуб олида равон, иш қилурда ҳамдам ва ҳамқадам... олам маъмурлиғи олардин, олам аҳли масрурлиғи олардин, ҳар ёқ қилсалар ҳаракат, элга ҳам қут етқурур, ҳам баракат.

* * *

ЧЕХОВ:

Меҳнатсиз пок ва бахтиёр ҳаёт бўлиши мумкин эмас.

* * *

Максим ГОРЬКИЙ:

Инсондан фақат унинг меҳнати самараларигина қолади.

* * *

Владимир МАЯКОВСКИЙ:

Улуғ
Совет
мамлакатида
Бор эканки,
шундай одамлар,
Мен биламан —
боғлар гуллайди,
Мен биламан —
юксалар шаҳар.

* * *

Ғафур ҒУЛОМ:

Ҳурмат — меҳнат билан, меҳнат
бу—ижод,
Меҳнат оша ҳурматни сақлангиз
маҳкам.
Бизга меҳнат — ҳурмат бахш
этган устод—
Деҳқон қалбимизда яшасин ҳар
дам.
Ернинг тоза бўлмай сира ҳаққи
йўқ,
Не қизлар қад букиб уни
супурган.

СУД ЗАЛИДАН

ҚИЛМИШИГА ЯРАША

Тошкент кабель заводининг слесари Владимир Дмитриевич Лобанов ҳамкасблари даврасида обрўси тушиб кетди. Сабаби спиртли ичимликларни ҳаддан ташқари кўп истеъмол қилавергани учун ҳам кўпчиликнинг назаридан қолди. Ҳамкасблари унга бу йўлдан қайтиш ҳали ҳам кеч эмаслигини тушунтирдилар. Аммо дўстларининг тўғри гапларини қулоғига олмади.

Навбатдаги мастлик билан қилган безорилиги қимматга тушди. Бўлимнинг штатсиз инспектори С. Я. Розенберг ва кабель заводи қошидаги кўнгилли халқ дружиначиларининг командири А. А. Дороднов уни жиноят устида ушлаб, бўлимга олиб келишди. Унинг устидан жиноий иш қўзғатилди. Куйбишев район халқ судьяси А. П. Иванова раислигида кўрилган иш вақтида жиноятчи қилган ишларининг ҳаммасига иқрор бўлди. Халқ суди В. Д. Лобановни икки йил муддат билан қамоқ жазосига ҳукм қилди.

Р. РАИМБЕКОВ,
Участка инспекторларининг бошлиғи, милиция майори, «Совет Ўзбекистони» штатсиз мухбири.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 10.00— МОСКВА. 18.10 — ТОШКЕНТ. 18.15 — Мультфильм. 18.45 — «Светофор». 20.00 — **Футбол:** «Пахтакор» — «Заря» 20.45—**«Ахборот».** 21.05 — Концерт. 22.00 — **«Вақт».** 22.30 — Илғорлар минбари. 22.45 — **Экран хандаси.** ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 9.55 — ТОШКЕНТ. 10.00 — Янгиликлар. 10.10 — Мультфильм. 10.20 — Педиатр маслаҳати. 10.45 — Нафосат оламида. 11.15 — Ўқув кўрсатуви. 11.45 — **Суяги йўқ бола** (бадиий фильм). 14.40 — Мақомлардан парчалар. 16.10 — Кино экран янгиликлари. 18.10 — МОСКВА. 18.30 — Телефильм. 19.00 — Янгиликлар. 19.15 — Мультфильм. 19.40 — **Киносаёҳатчилар клуби.** 20.40 — 1975 йил қўшиқлари. 21.05 — **Аркадий Райкин** (телефильм). 22.00—Ҳужжатли фильмлар. 22.30 — Концерт. УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 18.30 — ФРУНЗЕ КЎРСАТУВЛАРИ.

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Иккинчи ҳақиқат — «ЎЗБЕКИСТОН», «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун), «ДРУЖБА» (11.00, 13.00, 14.00, 17.00, 21.00, 21.40).

Вальтер Сараевони ҳимоя қилади — НАВОИЙ номли, «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Соколово — «ВОСТОК», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Улар Ватан учун жанг қилдилар — «ДРУЖБА» (12.00, 15.10, 18.00, 19.00).

Туҳмат қурбони: Тонг — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун).

Маттеи иши — «ҚОЗОҒИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

Жанжалга тайёрмиз — «НУКУС» (кундуз ва кечқурун).

ЁЗГИ БИНОДА

Бир ишёқмас ҳаётидан — «ФЕСТИВАЛЬ» (20.45).

Вальтер Сараевони ҳимоя қилади — «ХИВА» (20.45).

Ўзбекистон ССР тайёрлов министрлигининг
ТОШКЕНТ ТЕХНОЛОГИЯ БИЛИМ ЮРТИ
1975—76 ўқув йили учун ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Билим юрти республика ун тортиш ва торт саноатида ишловчи мутахассисларни тайёрлайди.

Ўқиш муддати — 1 йил. Билим юртига 8-10-синф ҳажмида маълумотли ёши 17 ёшдан кичик бўлмаган қиз-йигитлар имтиҳонсиз қабул қилинадилар.

Ўқувчиларга ҳар ойда 18-25 сўм миқдорида стипендия (аълочиларга 20 процент қўшимча ҳақ, уч маҳал бепул овқат, бошқа шаҳардан келганларга ётоқхона) берилади.

Совет Армияси сафида ҳарбий хизматни ўтаб қайтганларга ойига 60 сўм миқдорида стипендия тўланади.

Кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширадилар: ариза, маълумоти тўғрисида ҳужжат (асли), туғилганлиги тўғрисидаги гувоҳнома (асли). 3x4 см. катталикдаги 3 та фотосурат, таржимаи ҳол, соғлиги тўғрисида медицина справкаси, турар жойидан справка.

Машғулотлар рус тилида олиб борилади.

Мурожаат учун адрес: Тошкент-48, 2-Сельмаш проезди. 13-трамвайнинг «Сельмаш», 8, 15, 21, 48-автобусларнинг «2-Мелькомбинат» бекати.

Ф. ЭНГЕЛЬС НОМИДАГИ ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЧЕТ ТИЛЛАР ПЕДАГОГИКА ИНСТИТУТИ
вакант вазифаларга КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

кафедра мудири: марксча-ленинча фалсафа (профессор);

кафедра катта ўқитувчиси — марксча-ленинча фалсафа (фан кандидати).

Конкурс муддати — эълон чиққан кундан бошлаб бир ой.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳри, 115, Муқимий кўчаси, 104-уй, кадрлар бўлими.

2-«УЗСЕЛЬСПЕЦСТРОЙ» ТРЕСТИНИНГ РЕМОНТ-МЕХАНИКА ЗАВОДИГА

слесарлар: тунукасозлар, металл конструкцияларини йиғувчилар; газ-электр пайвандчилар, темирчи, юкчилар, бўёқчилар, автогенчилар

КЕРАК

Ишчиларга завод транспорти хизмат кўрсатади.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Пролетар кўчаси, 4-уй. — Аҳолини ишга жойлаштириш ва информация бюроси.

Редактор ўринбосари
Х. ЕДГОРОВ.